

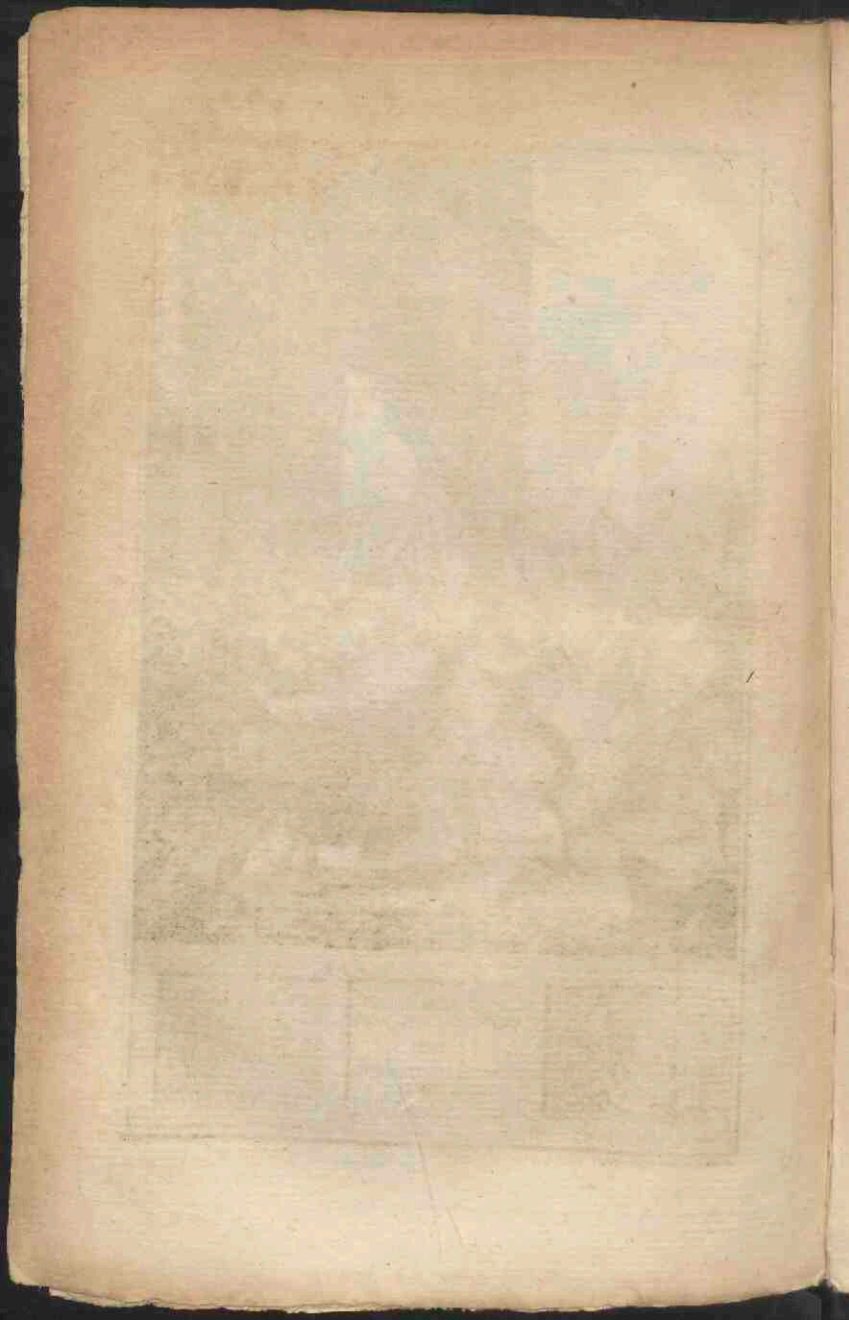
De broedermoort van Kornelis en Joan de Wit : treurspel

<https://hdl.handle.net/1874/372356>

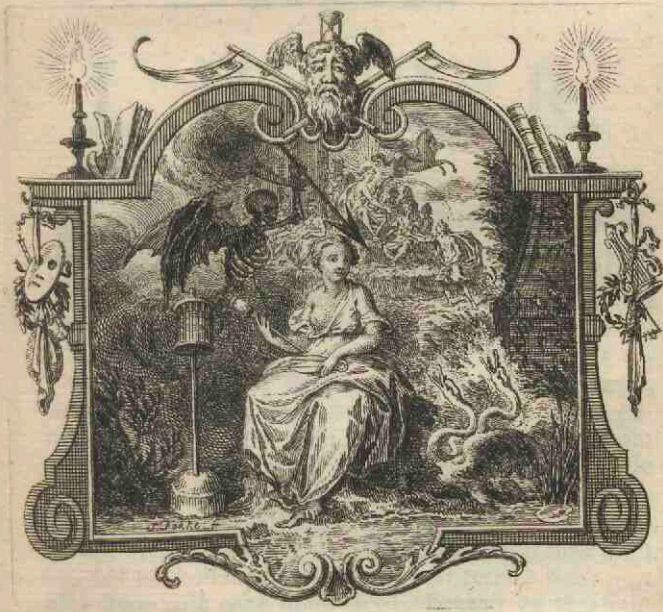
de
Broedermoort
van
Cornelis en Joan
de Wit.

957⁵

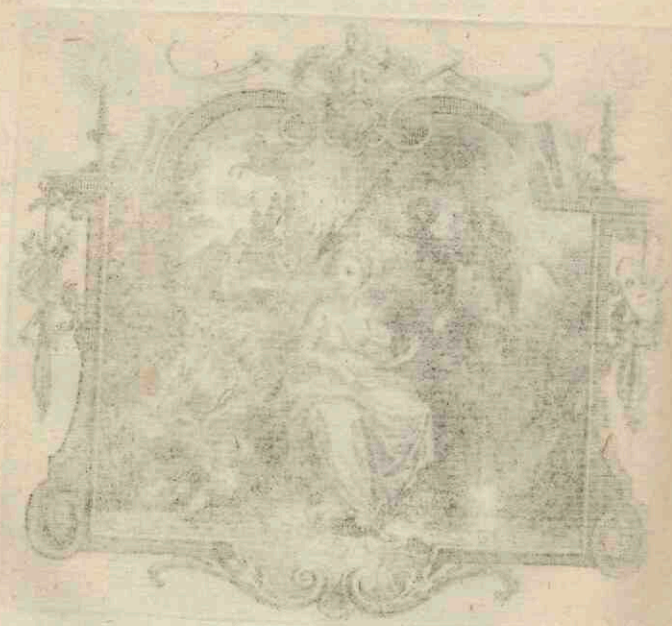
DE
BROEDERMOORT,
VAN
KORNELIS EN JOAN DE WIT.
T R E U R S P E L;
D O O R
F R E D R I K D U I M.

Gedruckt voor den Autheur.

T E A M S T E R D A M,
By ISAAC DUYM, Boekverkooper,
bezuynen het Stadhuis, 1744.

BRUGER MOOR
 VAN
 KONINKRIJK EN JOAN DE WIT
 T E U R S P A N
 F R E D R I K D U I J N

GEDRUKT EN VERKOCHT
 BIJ HET BUREAU VAN
 DE ERVEN VAN DE
 KONINGIN EN DE
 KONING

B E R E C H T

A A N D E N

L E Z E R.

IN ons Vaderlantzyn zeer gewichtige Lot-gevallen, en Staats-verwisseling, aan eenige, die het roer der Regeringe in handen hadden, te beurt gevallen, van ons waardig gekeurt om in de geheugenisse der nakomelingen vereeuwigt te worden, ten Spiegel van hen die Regeren, en geregeert worden; om, ter eener zyde, in hunne Regeringe, zich wel te wachten, door hun gedrag, geen kwaat vermoeden in de gemeente te brengen; want, schoon zy hoog zitten, om alles te overzien, ook, uit de laagte, word op alle hunne doeningen acht gegeven. ter andere zyde, zietme den verfoeyelykste moedwil (der Gemeente, ontziende Recht, noch Overheit; niet luisterende, als een dol en hollent Paart doet, naar toom, noch tuel; door zulk eene dolle drift, begaan zy stukken, die niet gedult kunnen worden in eene welgestelde Republicq, maar ten hoogsten strafbaar zyn.

Nademaal wy dan zulke gevallen in ons Vaderlant hebben, behoeft men uit de Oudheit, geen vermol-

Berecht aan den Lezer.

femde Mumien op te delven, die 'er, alsze in 't licht komen, zo misselyk uitzien, dat men twyffelt, of 'er weleene schaduwe, van 't geene zy eertyds waren, in gevonden word, dan alleen den Naam, doch, deeze Liefhebbers, geven aan de Toneel-Poëzy, een ruim dekkleed, met te zeggen, *is bet dus niet geschied, 't is genoeg, als bet zo heeft kunnen geschieden.* 'k Stem het ten vollen toe, indien het eenen Roman is, maar, eene Historye is aan haare eige Regelen gebonden.

Echter staat het een toneelspel Dichter vry, eenige byvoegselen te maken, tot voltoyinge der enkele Daat, behoudens dat de waarheit der Historye niet verminkt worde. Dus doe ik de Gebroeders t'zamen sprekken, hunne Vrouwen, zo by hen, als by den Prins, haare belangen zeggen, Anna voor den Raadt verschynen, om het geene zy, (volgens de geruchten) gezegt hadde, gestant te doen. dit is alles mogelijk en Waarschynelyk, en overeenkomstig met de Geschiedenisse, doch eeniglyk uitgedacht om de Enkele Daat te volmaken.

Dus wille ik thans ten Toneele voeren de Broedermoort van Kornelis en Joan de Wit, dootgeschoten en verscheurt, den 20sten Augustus 1672. Ik hebbe de eerste, en onpartydigste Gedenkschriften gevolgt, en nevensdien, veele aantekeningen van gevallen, woorden, en werken, my, van oog en oorgetuigen, in myne jeucht meede gedeelt, waar van eenige noch kunnen in wezen zyn, en geheugen hebben, van de gevallen, hier gemelt, dewyle ik een jaar, na 't vermoorden van de Witten, ter waerelt ben gekomen, en, in myne opvoedinge, alle monden vol waren van de troebelen, voorgevallen in dien tydt, en wel byzonder van dit noodlottig geval der Witten, waaromme ik mynen Lezer, van des zelfs echtheit zoude durven verzekeren, zonder eenige zydigheid, voorde eene, of de andere party te kiezen, ik geeve na waarheit,

Berecht aan den Lezer.

heit, de Deugden en gebreken van beide de partyen op, en laate het oordeel vry van mynen Lezer.

Echter voorzie ik wel, dat ik een yder geen genoeg zal geven, voornamentlyk zulke menschen, die alles met afkeer beschouwen, watten voordelen, (schoon naar waarheit gezegt,) van de Prinse van Oranje gemelt word. dien ingewortelden haat duurt noch. en alles is aangenaam, (schoon zulks, naar zynen opgevat- ten waan, glimpig is verdrait,) wat met de Loeve- steinsche *Factie* overeenstemt, diemen althans tracht te begunstigen; doch ik kreune my zulks niet, maar wensche den Lezer wel te varen.

P E R S O O N E N .

KORNELIS DE WIT, Ruwaart van Putten, Oud Burgermeester van Dordrecht, Gecommitteerden Raadt in 't Collegie der Groot Mogende Heeren Staaten van Holland en Westfriesland.

MARIA VAN BERKEL, Gemalinne van Kornelis de Wit.

JOAN DE WIT, Raadt Pensionaris van Holland en Westfriesland, thans Raadt en Lid van het Hof der Justitie.

WENDELA BIKKERS, Gemalinne van Joan de Wit.

TICHELAAR, Heelmeeſter, beſchuldiger van Kornelis de Wit.

ANNA, Gewezene Dienſtmaagt van Kornelis de Wit.

WILLEM DEN DERDE, Prins van Oranje.

FISCAAL, van 't Hof der Justitie.

1 }
2 } GEDEPUTEERDENS, Uit den Raadt van Holland
3 }

KOLONEL, der Haagſche Burgerye.

GEWELDIGER, van 't Hof van Holland.

Stommen.

Eenige HELBAARDIERS.

DE

D E

BROEDER-MOORDT

V A N

KORNELIS EN JOAN DE WIT.

E E R S T E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

KORNELIS, GEWELDIGER, HELBAARDIERS.
GEWELDIGER.

Myn' Heer, dit's de plaats, geschikt tot uw verblyf;
Zoek, in uweenzaamheit, Heer Ruwaart tydt ver-
Of liever overdenk, en zie in uw gewisse, dryf,
Wat gy besloten hebt; of uw geheimenisse,
Eens mogte zyn ontdekt: terwyl zal ik van 't Hof,
Myn order halen. 'k ga, myn' Heer, met uw verlof,
KORNELIS.

Gaat heene, en volg uw' last. maar, wat geheimenisse,
Zy u bekent? gy steltme in dikke duisternisse?
Geef my wat op'ning', wat ik overdenken moet;
'k Weet niets, wat neeme ik voor, 't welk my dus hand'-
len doet?
GEWELDIGER.

Myn' Heere, ik volg myn' last, 'k heb niets aan u te zeggen;
't Zal moog'lyk valsch zyn, 't geen zy u ten laste leggen,
Ik hoop, 't is straat gerucht, gestroit uyt lout'ren haat.
Daar is uw' Broeder, spreek met hem van uwen staat.

T W E E D E T O N E E L.
KORNELIS, JOAN.

JOAN.

o **H**emel! 't is dan waar! al 't geene ik heb vernomen!
Zy ombelzen elkander.
Myn'

A

2 DE BROEDER-MOORDT VAN

Myn'Broeder! hoe! wat'sdit! hoezytge hiergekomen?
Wat doetge op deeze plaats? ga meede naar myn huis.

KORNELIS.

My is belast, om stil, en zonder't minst gedruis
Te maken, nader laft van't Hof, hier af te wachten;
Men heb my niet gehaalt van Dort, na myn gedachten,
Om, zonder order, weêr van hier te gaan, men let
Reeds op myn doen; dees plaatze is wel met wacht bezet.
Om, wen ik wilde, my den uitgang te beletten.

JOAN.

'k Zal zien wie tegens my zal durven zich verzetten.

KORNELIS.

Waag niet uwe Achtbaarheid aan't tomeloze grauw.

JOAN.

U, tegens mynen wil, te grypen met zyn klauw!
En heeft me u met geweld, uit Dordrecht willen voeren?
Of zyt ge ontboden?

KORNELIS.

'k Denk, men lag op my te loeren,
Want nauw'lyks kwam ik, van het Raadhuis, op de straat,
Of zag de Helbaardiers gereed. en wel in staat,
Om my, met fors geweld, by weig'ringe, op te lichten,
Destoonde ik my bereid, om voor't geweld te zwichten,
Mits den Geweldigere my op kwam, onverhoeds,
En zette my terstont, in een beslote koets,
En rende spoorlaags uit de Stad, en hielt niet stille,
Dan, dat'er Paarden, (die gereed, naar zynen wille,
Al stonden,) 't volk ter vlugt inspanden, voor de geen',
Die ademloos, door drift, reeds waren afgereen,
Met deeze voerme, met de Pont, de Maastroom over,
En kwaamen in den Haag. ik hebbe gras, noch lover,
Aanschouwt op alden weg, ja, nauw'lyks eenig licht,
Dewyl de koets was gesloten rontom dicht;
Men gunde my geen'tydt myn Gemalin te spreken.

JOAN.

Ik sta verbaast! hier staat wat anders uit te breeken;

Is dit ontbieden ! neen, 't is vangen met geweld.
 Men wil ons dwingen, dat me naar hun zyde helt,
 (1) Om 't eeuwig Staats Edict, eenpariglyk bezworen,
 Thans, in 't vergetelnat te dompleu, en tefmooren,
 Want, dit zal zyn den gront, waar op gezyt ontboôn.
 Men overlegge, hoe men best outga dien hoon;
 Wat raad, om hunne drift, dus tomeloos, te sluiten;
 Indien wy, nevens hen, gewillig niet besluiten,
 Dan zien we te gemoet ons wiffen ondergang;
 Wy moeten stemmen, door hunne overmagt, en dwang,
 Of worden weg geschopt, zo't niet wil erger lopen.
 Wat dunkt u, is't wel waart, dus dier onze Eer te kopen?
 Oranje haat ons, en hy dingt reeds naar ons hoofd.
 Men viere bot, eer ons de kop word afgeklooft?

KORNELIS

ô! Neen, 'k wacht alles af, wat my mag overkomen,
 'k Hebbe eenmaal myn besluit, in vollen raadt, genomen,
 Van alle toegestemt, om Willem nimmermeer,
 't Stadhouderlyk gezach te dragen op. geen' Heer,
 Noch Kap'tein Generaal te maken, van's Lands troepen.
 Vergeefs koom 't woefte grauw hier tegens buld'rent
 roepen;
 Vergeefs druift dit gespuis, verwoed 'er tegens aan;
 Vergeefs is't dreigen, om de hand' aan ons te slaan;
 Ik wacht grootmoedig af al wat zy ondernemen;
 'k Zal nimmer van myn' Eed en plicht, hoe 't gaat, ver-
 vreeinen;
 'k Hebbe ondertekent het *Edict*, 't welk eeuwig moet
 Bestendig blyven, dit sluit uit Oranjes bloet,
 't Zal nimmermeer in 't ampt, van zyne Vaders treden;
 Men hebbe lang genoeg hun dwing'landy geleden;
 De Zuil van Holland sloeg men af, den gryzen kop;

Men

(1) 't Eeuwig Edict, was bezworen in 't sluiten van
 den Vrede, met Kromwel, in den jaare 1667, inhoudende,
 dat de Prins van Oranje, toen noch een' Jongeling zyn-
 de, buiten alle Staats-Ampten, zoude uitgesloten blyven.

Mengaf getrouwe Raân, verachtelyk den fchop,
 Verbandenze uit het Landt, om hunne ziel te prangen;
 En and'ren hielden zy, hun leven lang, gevangen.
 Naar d'oorlog jeukten 't hart; dan was men 't beste in
 De Staten van ons Land te dwingen, en de Raadt. staat,
 Wyl hy, door 't krygsvolk, had de magt alleen in handen.
 Om de oorlogs kosten goet te maken, hy de landen
 Bezwaardden. de onderdaan, door fchattinge uitgeput,
 Verfmolt, al kwynende, in Oranjes krygs befchut,
 En om zyn Eerzucht, en krygs glory op te hopen,
 Moeft 't Hof de Burgery, byna het vel aftropen.
 Ophem, die zulks weersprak, wiert hy verwoet, en gram,
 Getuige zy hier van, het magtig (2) Amsterdam,
 Daar hy, met Staatenvolk, de Poort zocht in te dringen,
 En Stads Regeerders, na zyn' wille en haat te dwingen.
 En noch wil 't wufte Grauw, als d'Ezel, 't laftig pak,
 Weêr laden op den rug, met pyn'lyk ongemak,
 Nu hy, door 't hoog beftier, is van dien laft ontflagen.
 Maar, 'k zal niet dulden, dat een Kint word opgedragen,
 Schoon thans een' Jongeling, 't Stadhouderlyk gezach.
 Op dezen gront, is valt gefloten het Verdrag, ten,
 Met Kromwel, dat men hem, uit all'hoogwigtige Amp-
 Zal fluiten, wyl hy licht, voor Karel wel eens kampten,
 Om Eng'lands kroon, den zoon zyn's Grootvaars, (die
 den ftrot
 Doorkorven wierde, door de Byle, op 't wreek fchavot,
 Op dat Brittanje bleeve een Vrye *Republyke*;))
 Op 't hooft te zetten. 't is wel waar, hy heerft in 't Ryke,
 Door wispelturigheit van d'Adel, en het Grauw.
 En brengt thans Nederlant, door Vrankryk, in het nauw,
 Geflyft van Munfter, om ons Vaderlant te delen.

't Is

(2) Prins Willem de tweede van dien naam, kwam,
 om eenen vermeinden hoon, met eenige Staatsche troe-
 pen, naar Amsterdam, hielt ftal aan den Overtoom, daar,
 door Afgezondenen, de Prins zich met Amsterdam ver-
 zebende, mits dat de Gebroeders, de Bikkers, voor eenen
 tydt, buiten de Regeringe bleven.

't Is een geveinsde Rol, die Karel thans wil speelen,
 Als waar 't om zynen Neef te stellen in den staat,
 Van zyue Vad'ren, en te dwingen dus den Raadt
 Van Hollandt, met de kryg ons op den hals te schennen.
 Dit's 't dekkleed, 't is een mom. hy wil zich niet doen
 kennen,

Als een' ondankb're, die, (3) voor al't genootegood,
 Onnu, dus schandelyk, den oorelog aandoet,
 Maar neen, hem steekt in 't oog der Staten vryen wandel,
 In't Oosse en 't Weste, en zoekt te stremmen hunnen handel,

Met dus te ontzenuwen ons Lant, door de oor'logspest,
 En 's handels voordeel weg te slepen in zyn nest, der;
 Maar nimmer word den Staat een' slaaf van d'Engelan-
 'k Zag liever oppgericht in Hollandt, Vrankrykslander,
 Dan dulden, dat Oranje in handen kreeg't gezach,
 Van 's Lands Stadhouderschap. 'k vrees niemant, yder
 mag, ten,

Van Ruwaart denken, wat hy wil, niets doet my zwich-
 'k Zal Willem, of hy my, uit Hollants zadel lichten.

JOAN.

't Ist hans te laat; hy is reeds opper Generaal, (4)
 Men hebben teugel ons ontruk, in Hollants zaal,
 En 't opperste bevel, aan Willem opgedragen.
 Tot dus verre is 't *Edict* verbroken, wy ontflagen
 Van onzen Eedt, en wie kan stuiten, met geweld,
 Den algemenen loop van 't water, wen het zwelt,
 Om, wat hem tegenstaat, verwoed'lyk in te zwelgen,
 En te overstroomen, te verwoesten, en verdelgen?
 Hoe is het moog'lyk, om te zeilen op dien stroom?

Ge-

(3) Na het onthalzen van Karel den eerste, vlogte Karel den tweede, in Hollandt, en de Staten namen hem in hunne bescherminge, tot hy geroepen wierde in Englant, om gekroont te worden.

(4) Prins Willem den derde, van dien naam, wierd Kapitein Generaal in den jaare 1672.

Gelyk een hollent paart, dat luistert na geen' toom,
 Briest thans het woefte Grauw, als dol en uitgelaten,
 En zwiert onstuimig, langs de Nederlandsche straten;
 Het troept te zamen, en men hitst elkander op;
 Met laster taale, om onste grypen by den kop,
 Wie zal ze tegen staan? te meer, wyl zelfs de Grooten,
 Hen slyven in hun woën? zy hebben t'zaam besloten,
 Iets tot ons' ondergang, ten zy men wyslyk viert,
 En reeft, en 't sling' rent Schip, naar de and're zyde sliert,
 Want. houd men onzen streek, wy sijn ooren in de baren,
 En zullen nimmer een gewenschte reë bevaren.
 Men spieg'le aan and'ren zich, die, al te styf van hoofd,
 En ontoegevende, den kop wierde afgeklooft.
 Ik zwyg, hoe veele zyn, van 't Grauw verscheurt ge-
 worden,

Door onbefuisde drift, die 't volk tot moorden porden.
 'k Heb des besloten, om van 't Ampt, als Advokaar,
 En Hollants voorspraak, my te ontslaan, in vol'en Raadt.
 Men hebbe 't ooge op my, 'k hoor momp'len, my betrich-
 ten, dichten,
 Of ik, in Willems Naam, (5) dorst brieven schelms ver-
 En ondertek'nen met zyn hand', en zynen Naam.
 Doch, tot dit schelmstuk is myn' inborst onbekwaam,
 En echter, 't is geschiet, door wie, kan ik niet raade.
 'k Wil hierom afftant doen, eer 't voor my is te spaade.
 En gy, myn' Broeder, zie wel voor u, wat ge doet,
 Men dingt ook naar uw' hals, ten koste van uw bloet.

KORNELIS.

Het moct 'er Over; Deur; of Onder; 'k heb geworpen
 Den

(5) Men hadde Brieven gezonden aan de kommande-
 rende Offsiers, leggende in de frontiersteden, ondertekent
 met des Prinsens naame, om, naar eenen anderen Post te
 trekken, waar op de Franschen, zonder slag of stoot, die
 Steden in namen, waar van de Prins voorgaf, geen de min-
 ste kennisse te hebben.

Denteerling in het bort; wil 't Grauw myn bloet in
 sloopen;

't Moet zyn gewaagt. ik heb veel vrienden aan myn zy,
 Oranje, en een'gen inden Raadt, zyn slegis party;
 Des zal ik Willem dwars den voet, waar 't zyn kan, zet.
 Of Willem zal myn' kop vermorz'len en verpletten. ten,
 Maar, denkt gy, in dees' stant, uw Ampt te leggen neer?
 Dit stemt niet overeen met uwen moed, wel eer, gen,
 Toen u, van Hollants Raadt, dit Ampt wierde opgedra-
 Sprak gy Heer Jakob Kats, om aan hem raadt te vragen.
 Dien Heer zei, neem' het aan, wen gy, om 't Lant veracht
 Uw Leven; vreesst ge'er voor, naar 't Ampt dan nimmer
 tracht.

Wat was uw antwoord? (6) *Datze nemen my het leven,
 Vermorz'len en vertreen, door dolle drift gedreven;
 Indien ik 't Vaderlant kan dienst doen in zyn' noot,
 'k Vrees dan voor 't leven niet, maar trooste my den doot.*
 Dit helden opzet raad u, in uw Ampte blyven,
 Niet wank'len, maar veel eer te laten u ontlyven.

JOAN.

My is zulks wel bewust, 'k ben noch althans bereid,
 Te dienen, was 't met wil der Souvereiniteit.
 Maar, 'k merke aan al 't gedrag der Souvereine Staaten,
 Dat ik genoodtzaak word, te moeten 't ampt verlaten,
 En aarzel ik, en leg 't gewillig niet ter neer,
 Zal 't volk my dwingen 't af te staan, en dus myne Eer,
 En loffelyken naam brantmerken, als Verrader
 Van 't Vaderlant, gelykme Barnevelt, 's Lants Vader,
 Brantmerkte, en met dit merk, verliezen deed zyn' kop.

Ook

(6) Na dat Jakob Kats zyn Ampt, als Raad Pensio-
 naris hadde nedergelegt, en Joan de Wit, dit Ampt
 wierde opgedragen, vroeg hy Kats, om raadt, die hem
 zeide, indien gy niet beducht zyt voor uw Leven, dan
 neem het aan. waar op Joan antwoorde, datze my het
 Leven benemen, 't is my genoeg, indien ik het Vader-
 lant kan dienst doen.

8 DE BROEDER-MOORDT VAN

Ook dreigt ons 't woefte Grauw alom met galgen strop.
 Zeg, wie begeeft zich in een drom verwoede beesten,
 Gettuwt, en aangehitst van snoode oproer'ge geesten?
 Denk, wat u zelf wêr voer (7) te Dordrecht, onverhoeds,
 Daargy, met Willem, door kwam ryden in een koets,
 Uwe eigen Burgery, bestond u aan te randen,
 Ja, dreigde hunnen Heer, te nemen op'er tanden,
 Ten waar gy zwoer, de Prins, 't Stadhouderlyk gezach,
 Ook op te dragen. en schoon Willem hingedrag
 Misprees, en zeide, *boud u stil, ik ben te vreedte,*
 Was 't antwoord, *schoon gy zyt te vrede, hier ter steede,*
Wyniet; maar willen, dat gy zult Stadhouder zyn;
Verraders straffen; 't Lant verlichten van zyn pyn,
Waar in 't gedompelt legt, met schand'lyk te voerlogen.
 Isu vergeten, hoe (8) te Enkhuizen alom vlogen
 De Oranje Wimpels, van scheepsmaste, torens hoog?
 Men floot de Poorten, en in Schravenhage vloog
 Demaare, dat zy wilde Oranje, tot Stadhouwer,
 Verkoren hebben, om te zyn een' klaar beschouwer,
 Van 't geen verhandelt wierde in 't stemmen van den
 En, hoe zy Bredero bejegende met smaat, Raadt.
 (Aan hengezonden om de oproerigen te stillen.)
 't Wasal, *Vroat Oranje; en, stem dit of wy willen*
Uwerpen vanden dyk, in 't midden van de Zee,
 Om 't uit te voeren was dien dollen hoop al reë,
 En hadden, vanden dyk, de koetze in Zee gedrongen,
 Ten waar' hun woefheit, door beleefheit was bedwon-
 En, met beloften, dat men doen zoud' hunnen wil. gen,
 Hier

(7) Kornelis de Wit, wiert te Dordrecht, zittende, met de Prins in een koets, van de Burgers aangerant, willende, dat hy zyne stem zoude geven, om de Prins Stadhouder te maken, en, schoon de Prins hen zocht te stillen, met te zeggen, dat hy vergenoegt was, antwoorden zy, zyt gy vergenoegt, wy niet, dit zal hy doen, of, men zal 'er hem toe dwingen.

(8) Dit geschiede in den voorigen Oorlog 1665. en 1666.

Hier door bedarden 't volk, en hield zich eind'lyk stil.
 Dit twistvuur vloog al voort door't Lant, en in de steden;
 Menschimpte en smaalde op ons, en Patriotische leden,
 Als waarme de oorzaak van het oor'logs ongeval.
Het ging'er anders, riep men hier, en overal,
Toen 't opperkrygs gezach de Prins hadde in zyn' banden,
Men sloeg de Vyant, en zyn Vloten zag men branden,
Tbans moet men worst'len met de doot. Op ballef kans,
Vliegt me in de Sabels; en, dus sneuw'len onze Mans.
't Geschut der Schepen kan den Vyant nauw'lyks boren,
Wen's vyants kogels reeds in onze schepen boren,
En, opgepropt van volk, vast ent'ren schip op schip,
Men sleeptze weg, of 't schip moet stranden op die klip.
Waarom geen magt gebruikt, daar magt is? Voor de gaten
Vertoont den Vyant zich; waarom hem daar gelaten,
En niet geslagen van de Hoovens? meent men 't wel.
't Schynt of den oor'log, by de Staten is slegts spel,
Terwyl de vyant kooft de keel van't Lant toe woorgen.
Indien't ben errenst was, men zou voor't Lant dan zorgen.
Wie weet hoe't barte tbans gestelt is van den staat?
En die't wel meenen, doen ze zwygen in den Raadt,
Of worden overstemt. Waarom niet aan Oranje,
Het Ampt gegeven van zyn Vaders, (9) wyl Brittanje,
Hierom den oor'log voert? of, hebb' by't niet verdient?
o ja, 't Nassauwsche Huis, was ons den besten vrient;
Dat Huis hebbe ons gered uit allerley gevaren;
Dat Huis brood ons de band, toen wy verlaten waren,
Van alle vrienden; op dat Huis, 't Oranje bloet,
Is't Lant gegront vest, in de grootste tegenspoed.
 Dit legt besturven in den mond van't Grauw. zy smalen
 Opons; de naame Oranje, in vollen top, zy halen,
 't Is waar, wy zitten hoog, om alles te overzien,
 Maar, van de laagte zy, ook ons gedrag, bespiën.

Des

(9) Karel den tweede, gaf voor, hierom te oorelogten.
 om datme de Prins, zynen Neeve, buiten alle Staats-
 Ampten floot,

10 DE BROEDER-MOORDT VAN

Des blyve ik by 't besluit, myn Amptter neêr te leggen.

KORNELIS.

Om 't Ezels balken ? die niet weten wat ze zeggen ?
Verhaaft u niet, maar, noch een wyl dit opzet schort,
Gy zult verand'ring' licht ontdekken, in het kort.
Alwat gy hebt verhaalt, is heden al vergeten,
En, met de voor'ge Vreê, 't wantrouwen weg gesme-

JOAN. ten.

Neen, Broeder, 't volk allom oproeriger zich toont,
Men hoont niet ons alleen, de Staten zelf men hoont,
Wanneer den (10) Tamboer wierf het volk, in naam der
Staaten,

En 't woort Oranje was, in d'omroep, uitgelaten,
Toen wierd de tromme ontrukkt den Tamboer, stuk ge-

sneên,
Vermorzelt, en vergruift, en met de voet getreên,
De Omroepers weg gejaagt, gescholde, sel geslagen.
Dit moest me opkroppen, en geduldiglyk verdragen;
De Souvereine magt wierde openbaar geschent;
Om zulks te teug'len, is geen'yver aangewent,
Ja, zelfs niet eens gepoogt de oproerigen te straffen.

KORNELIS.

Hun monden zyn gesnoert; zy zullen niet meêr blaffen;
Het Grauw is thans gepait; nu Willem de oppermagt,
Van 't heir in handen heeft, maar, 't is dus verr' gebragt,
Dat hy zal over ons den Meester niet meêr spelen;
Hy 's Generaal in Naam, maar, 't zal hem haast vervelen
Louies heb reeds zyn' voet in 't hart van Nederlant;
Hy keer' hem, heeft hy hart, en bied' hem tegenstant.

JOAN.

Wat hoore ik! hoe! is hy onmagtig hem te fruiten?
En hebt gy kennisse van Vrankryks krygs besluiten?
'k Bid, doe my opening' van 't geen gy hebt gezegt.

KOR-

(10) Dit is voorgevallen in verscheide Steeden van Hol-
lant.

KORNELIS.

't Wordt u, ten zynen tydt, wel klaarder uitgelegt,
't Is noch te vroeg, gy zult het op zyn' tydt wel horen.

DERDE TONEEL.

MARIA, KORNELIS, WENDELA, JOAN.

MARIA.

Myn' Ruwaard! leeft gy noch? 't hart schynt in my te
smooren!

Ik kan geen' ademtucht meêr scheppen! 'k voel, de strot
Is my als toegeworpt! word de Achtbaarheid bespot,
In u, myn' waarde Heer? wat heeft men voorgenomen?
Waarom gedwongen, om in Schravenhaag te komen?
En vinde ik u in 't Hof? Ach! zegme, myn' Gemaal,
Waarom gy heden zyt gebragt in deeze zaal;
En niet uw' intrek hebt genomen by uw' Broeder?

KORNELIS.

Mevrouw, stel u gerust, steun op den Albehoeder;
Ik ben, en tegens wille, in deeze plaats gebragt;
Men hebbe iets met my voor, dit's zeker, en ik wacht
De Heeren, om aan my de reede te openbaren,
Waaromme ik ben gehaalt. wil ymant my bezwaren,
Door ongegronde waan, 'k wacht zulks grootmoedig af,
Wyl een gerust gemoet zich nimmermeer toont laf;
Intusschen hebbe ik myn' Heer Broeder, hier ontboden,
Of ik zyn hulpe en raad, en bystant had van noden;
En of hem was bewust het oogwit van den Raadt,
Ook overwogende belangen van den Staat. gen?
Maar, wat beweegt Mevrouw, my, in den Haag te vol-

MARIA.

Ach! vraagt gy zulks; gy weet hoe bitter en verbolgen,
Alle uwe Burgers zyn; men zoekt uw' ondergang;
Gy voet, dus roept het volk, een dodelyke slang,
Wiers slits, het Vaderlant zyn hartaare af zal steeken.
Elk is begerig aan de Witten zich te wreken.
Alsof gy de oorzaak waart van 'tonheil, 't welk ons lant,
Thans

Thans overkomt; dit roept het Graauw, met onverstant,
 Des duchteik, of zulks ook de mening' was der Staaten.
 Zulks zynde, kuntge u op geen Ridderſchap verlaten.
 Ik vreesde, dat men u gevangen had, myn' Heer,
 En was gebrantmerkt in uw' goede naam, en Eer.
 Die vreeze dreef my, om, naar Schravenhaag, te trekken,
 En't groot gevaar, wen ik noch vry u vond, te ontdek-
 Waar in gy zyt, door't woefte en ongestuimig volk, ken,
 Wiens tomeloze drift licht een' vervloekte dolk,
 Wil stoten in uw borst, want, gy zyt thans in't midden,
 Van wreede beesten ik, en Vader, hierom bidden,
 Indien gy vlugten kunt, 'tgevaar in tyds ontvlugt,
 Waar in gy zyt; wy zyn, met reën, voor u beducht,
 't Is moogelyk noch tydt om hungewelt te ontwyken.

KORNELIS.

Ik vlugten! neen, 'k zal noit in tegenspoed bezwyken,
 Offchoon men op my spouwt, en uitbraakt bitt're gal,
 'k Sta, voor het Vaderlant, gelyk een zeerots, pai.
 Daar is 'er, die de knie op Hollants Maagt wil zetten,
 Maar, 'k zal 't beletten, of, hy zal myn' kop verpletten,
 En zoude ik vlugten voor het tomeloze grauw,
 ô Neen! noit toonde zich, het hart van Ruwaard, flauw,
 Veel Patriotten, in myn opzet, my noch styven.
 Ook geeft men acht op my en alle myn bedryven,
 Derhalven is't te laat, te zoeken vryer lucht,
 En my te redden, door een hachelyke vlugt.

JOAN.

men,

Mevrouw', hier's geen gevaar, wy hebben nietste schro-
 En als't op't aller kwaafte al was met ons gekomen,
 't Is alles afgedaan, wanneer men op den trap,
 Oranje klimmen doet, tot's Lants Stadhoudersſchap.

WENSELA.

Hoe! is' er geen gevaar! verzoen u met Oranje;
 Geef dit genoege aan den Koning van Brittanje;
 (II) Gedenk wat u, noch kortſ geleeden, overkwam,
 Wan-
 (II) Joan de Wit, komende 's nachts ten II uren van
 't Hof

Wanneerme u kwetste in 'tlyf, en byna't leven nam,
 Door vier gewapenden, die u by nacht besprongen,
 En, met hun moortgeweer, verwoet op u indrongen,
 En by aldien gy niet recht tydig waart ontzet,
 Gy hadde op heden niet uw' voet in 't Hof gezet.
 Ik beef, wanneer ik u zie uit den huize treden,
 Dan vliegt een sidd'ringe, en ontroering' door myn leden,
 Uit vreeze, dat 'er weêreendroevig ongeval,
 Door woede van het volk, op straat u treffen zal,
 Het vliegt by troepen, langs de Schravenhaagsche stra-
 Enschelt, en vloekt op u, als dol en uitgelaten, ten,
 Ook schryft myn' Vader, hoe verwoed men te Amster-
 dam,

Dit buld'ren hoort, 't welk in den Haag zyn' oorspronk
 (12) Oranje boven, en de Witten moeten t'onder, nam.
Wie't anders meenen, sla te pletteren den donder.

Wie eischt, en siddert niet, die zulke gall'men hoort?
 Ik vreeze elk ogenblik, zy komen u aanboort. ken,
 Ontwyk hun woede. of scheur 't Edict aan duizent stuk-
 Eer zy, met fors geweld, het uit uw handen rukken.
 Ai! zwicht voor de overmagt! ik bidde, laat u raân;
 Gy hebt uw' plicht betracht, althans uw best gedaan,
 De Souvereiniteit te vesten in de Staaten;
 't Word anders thans verstaan, uw'yver kan niet baren,
 Druis tegen het geweld, niet al te opzett'lyk aan,
 Gedraag u na den tydt, wil 't volk niet wederstaan,
 Vooral wil uit het Hof, eer d'avondt valt, vertrekken.

JOAN.

Stel u gerust, ik zal den tydt niet langer rekken,
 Dan tot den avont, en voor duister by uzyn.

Ga,

't Hof, 1672. den 20 Juny, wiert, by de gevangepoort,
 van vier personen besprongen, die hem verscheide won-
 den toebragten, onder de bespringers was Jakob de Graaf,
 die hierom onthalt wierde.

(12) Men liep des Avonts te Amsterdam met troepen,
 die luitkeels riepen op de straten, Oranje boven, Witten
 onder, wie 't anders meent verplet den donder.

14 DE BROEDER-MOORDT VAN

Ga, ga, myn komst zal u verlichten van uw pyn.

KORNELIS

Ik zal, myn waarde, met myn' Broeder, by u komen,
Wen ik de mening' van de Heeren heb vernomen,
'k Verwachtze elk ogenblik, begeef u thans op weg,
U byzyn voegt niet, wenme iets neemt in overleg,
Van Staatsbelangen, en iet heim' lyks is te zeggen;
'k Zal u, indien 't my raakt, de zaak te voren leggen,
Nu, ga, Mevrouw, en stel uw hart, kan't zyn, gerust.

MARIA.

Wy gaan, maar, moog'lyk word gy't lest van my, gekust.
Zy ombelst hem:

VIERDE TONEEL.

KORNELIS, JOAN.

KORNELIS.

't Is vreemt; waar omze my dus lange laten wachten?
Ik denk niet datze my hier willen doen vernachten;
'k Beken, 'k worde ongerust, om't wyle van den tydt.

JOAN.

Waar vreeftge voor, dewylge in alles zuiver zyt.
Onszal, ik twyffel niet, straks worden voorgeslagen,
't Stadhouderyk gezach, aan Willem op te dragen,
En, wylze zyn oncens, verwylenze in den Raadt,
Maar wen't geklonken is, zalme ons ontbiën. wat staat
Ons dan te doen? men moet voor af dit overwegen,
Of, met hen stemmen, of, te zetten ons'er tegen;
Maar, wat zal 't baten, wylze in't stemmen, meester zyn?
Men voeg zich naar den tydt, en trekke meê die lyn,
Dewyl thans groot en klein zich toont op ons verbolgen.

VIERDE TONEEL.

KORNELIS, JOAN, GEWELDIGER,
HELBAARDIERS.

GEWELDIGER.

Gy moet, Heer Ruwaard, my, als myn gevangen, volgen.

KOR-

KORNELIS.

Wat zegtge!

JOAN.

Hoe! hy uw gevangen! door wiens last,
Word hy in 't vyre Hof dus schand'lyk aangetaft?

GEWELDIGER.

Het Hof van Hollant heeft me deeze last gegeven.

KORNELIS.

Welaan, volvoer uw' last, 'k wil u niet tegenstreven,
Geley me waar 't u lust; 'k ga welgemoedigt voort.

GEWELDIGER.

Uw plaats is reeds bereid in stads gevange Poort.

KORNELIS.

Vaar wel, myn' Broeder, zeg, wat my is wedervaren:

JOAN.

'k Kan, van ontsteltenisse, onmoogelyk bedaren.

T W E E D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

JOAN, FISCAAL, PROCUREUR, GENERAAL.

JOAN.

Om welk een misdryf is myn' Broeder thans gevaan?

Wat legt gy hem ten last? waar in heeft hy misdaan?

Hoe! word hy aangezien voor eenen Lant verrader?

Waar meê beticht men hem?

FISCAAL.

Hier meede, en noch iets kwader.

JOAN.

Met Lantverraad! en noch iets kwader! 'k bid, spreek

FISCAAL.

voort.

Hy word beschuldigt, Heer, met lantverraad, en moort,

Voor 't minst, zyn toeleg was een' snoode moort te ple-

JOAN.

gen.

En word dit gruwelstuk, is 't waar, voor my verzwegen?

My, die 's lands voorspraak ben, of, ben ik ook verdacht?

FIS-

FISCAAL.

acht;

Voor'tminst, myn' Heer, men neemt op uw bestieringe
 Het Hof vond goed, om dit geval voor u te zwygen,
 Opdat uw' Broeder zou, door u geen kennisf' krygen,
 Van't geene eenparig was besloten in den Raadt,
 Wyl't Hof bewust is, datge u opeikaar verlaat,
 Ent'zaam den wervel drait van't Lant, naar uw voor-

JOAN.

oordeel.

Wy hebben niets betracht dan 't Vaderlant zyn voordeel.
 Het is ons ongeluk, dat gy 'ten kwaatfte duid.

FISCAAL.

sluit,

Men maakt wel, door de waan vervoert, een valsche be-
 Om, 't koste ook wat het wil, ruimschoots zyn'zin te
 vieren,

Al zou men't Schip van Staat tot in den afgront stieren.
 Veel eer, dan toestaan, de oude en's lants regerings form,
 Dus nodig in dees' tydt; wyleen' verwoede storm,
 En oor'logs onweêr, drygt ons alle te vernielen, len,
 Tenzy we ootmoedig, voor der Fransche hoogheit knie-
 En stellen, bevende de sleutels haar ter hant,
 Van stad op stad, ja van het gansche Vaderlant,
 Veel hebben't reeds gedaan (13) in de Overyssel steden,
 't Utrecht, en Gelderlant, drie oude en trouwe leden,
 Van't eenig Lichaam, door onze Unie vast verknocht
 Aan één, en had (14) de Groot geen tydt verlet gezocht,
 En ook gevonden, in het leger van de Franschen,

Het

(13) Drie Provinciën, Gelderlant, Overyssel, en Utrecht, waren reeds van de Franschen ingenomen, of, gelyk men toen sprak, voor hen ingeruimt.

(14) Pieter de Groot, zoon van Huig de Groot, Pensionaris van Amsterdam, wiert afgezonden van de Amsterdamsche Magistraat, aan de Koning van Frankryk, in zyn Leger, by Utrecht, in schyn, om tot een vergelyk te komen, met dien Koning, waar meede de Groot, de Koning, zo lange ophield, in zynen voortgang, dat de Amsterdammers tydt hadden, om zich te stellen in staat van tegenweer.

Het magtig Amsterdam had moog'lyk moeten danſen,
 Al meede naar de ſnaare, en't ſpeeltuig van Louies,
 Doch, door die liſt, den moed een weinigje weêr wies,
 Want, wyl de Groot hier door, den vyant deed verletten,
 Kreeg Amsterdam den tydt, zich, tegens hem, te zetten.
 Wat's hier de reede van, myn' Heere? is't acht' loosheit,
 En hebme, tegens het gevaar, zich niet bereit?
 Gy hebt al lang voor heen de buyen op zien komen,
 Die thans, gelyk een' vloed, ganſch Neêrlant over-
 ſtroomen,

Ik wil niet ſpreken van verraad, hoewel, men acht,
 Dat eenige onder ons, mêt reede zyn verdacht,
 Verſtant te houden met een vyant, om de Landen,
 Op de eene, of de and're wys, te lev'ren in zyn handen,
 'k Beken, die meninge ook wel valſche ſtrikken breid,
 Des denke ik lieft, het ſpruit uit onze oneenigheit;
 Is't dan niet nodig, om de oneenigheit te weren,
 Dat wy ons ſchikken naar's lands wyze van regeren?
 En, door't Stadhouderschap, te ſluiren d'Eendragts bant,
 Ten beſte van't verzwakte en lieve Vaderlant?
 En, nu de meeſte Steên al t'zamen overhellen,
 Om thans Oranje in't Ampt, der Vaderen te ſtellen,
 Wil één, ô gruwel! door een' ſchrikkelyke moort,
 Dit werk veryd'len, en zyn Hoogheit helpen voort.

JOAN.

Hoe! zou myn' Broeder, Heere, Oranje ſtaan naar't leven!
 Dit's valſchelyk verdicht. Word zulks hem nagegeven?
 Hy hierom vaſt gezet? 't is lout're laſter taal,
 Alleen verzonnen uit een' bitt'ren haat.

FISCAAL.

De ſchaal,
 Van Vrouw Gerechtigheit, eerlang't zal openbaren,
 Wanneer zy de onſchult, ende ſchult zal evenaren.
 Door my, als haar' Fiſcaal, die't ampt is opgeleit,
 Te zorge voor't gezach van Vrouw Gerechtigheit.
 Voor my, ik wenſch, dat hy't gemoet heb vry en ledig
 Van alle boosheit, en in't recht zich wel verdedig, Het

B

Het was my aangenaam, dat ik in hem nietszag (dag,
Dan vroomheit; de onschult kwam dan helder aan den
Maar ducht 'het tegendeel; k'vrees hy zal moete buigen.

JOAN.

Wie zyn de monsters die zulks durven valsch getuigen?
En wat is 't schelmstuk, 't welk men hem ten laste legt?

FISCAAL.

Daar is zyn Hoogheit, 't worde u zelf door hem gezegt-

T W E E D E T O N E E L.

PROCUREUR GENERAAL, ORANJE, JOAN,
FISCAAL, HELBAARDIERS.

ORANJE.

Heer Advocaat, gy weet, uw' Broeder is gevangen,
Ten deele om my, maar 't meeste om 's Vaderlands
belangen,

Wyl hy beschuldigt word met Ontrouw; Lantverraad;
En my, door anderen, naar Lyfen Leven staat.

JOAN.

Uit boosheit valsch verdicht, om hem gehaat te maken.

ORANJE.

Ik wensche, dat hy kan rechtvaard'gen zyne zaken,
Opdat de aanklagers, en beschuldigers, door 't Recht,
Hun straf ontfangen, wen het valsch is 't geen men zegt;
Hieromme zyn zy meede in hechtenis' genomen,
Om, door de vlugt, is 't valsch, de straffe niet te ontko-

JOAN.

men.

En bragt men u, myn' Heer, dit valschelyk bericht?
't Is logen, lastertaal, waar meê men hem beticht.

Wie zynze, die dus stout myn' Broeder durven last'ren?
Hy zal van Hollantstrouw, dus godd'loos, noit ver-

ORANJE.

(last'ren.

't Is Tichlaar, en Anna, zyn Vrouws geweest'ne Meidt,
Zy heeft aan eenigen in 't Hof, 't verraad verbreit,

Als waar' het Lant verkocht, boosaardig, aan de Franfen.

JOAN.

JOAN.

Dit is de snaar van 't Grauw, 't wil op die toonen dansen;
 Men braake op 't vuilst dit uit. De Vaderen van 't Lant,
 De trouwste Patriot, aanwryfme zulk een schand,
 En zalme slaan geloof aan valsche en snoô berichten?
 Dus kanme d'aller vroomst, met lantveraadt, betichten.

PROCUREUR.

Het zeggen gelt niet, wen 't gezegde is ongegront,
 Maar 't word geloofd, wyl 't zelf kooft uit 's verraders
 mond,

Te meêr, wanneer men hebbe op imant kwaat vermoede.

ORANJE,

Dat hier verraderye al lange lag te broede,
 Is onweerspreek'lyk, en aan yder openbaar,
 Maar, om te ontdekken den Verrader, valt wat zwaar,
 Doch; 't kwaat vermoeden groeit, want, die tot schellem-
 stukken

Zich overgeeft; is niet te goet om verr' te rukken,
 De Zuilen van den Staat; en 't waarde Vaderlant
 Te leveren, uit haat, voor Gout, in 's vyants hant,
 Die durven zeggen, en, voor 't kwaat gevolg niet vrezen,
Veel liever (15) Frans gezint, dan Prins gezint, te wezen,
 En my, waar datme kan, de voeten zetten dwars,
 Betonen datze zyn, voor lange, Oranje wars.

Gy weet wel wieze zyn, die my staag tegenstreven;
 Dees' zyn ook niet te goet te dingen naar myn leven,
 Te meer, wyl 't Hof my wil verhogen op den trap
 Van myne Vaderen, tot 's Lants Stadhouderschap, (ven,
 Om zulks te weren, doelt menschand'lyk op myn ster-
 Opdat de Oranje stam 't Stadhouderschap zou derven.
 't Is waar, ik ben verhoogt tot Kap'tein Generaal,
 Doch, zonder magt, wyl men 't gezach al te eng bepaal',
 En die 'er is, om 's Lands grenssteden te bezetten,
 Word opgelicht, (om niet den vyant te verletten,

Van,

(15) Dit zoude de Witten, tegens hunne vertrouwe-
 lingen, gezegt hebben.

Van, zonder slag of stoot, tedringen in ons landt,)
 Door schriften, valschelyk getekent met myn hant,
 Alsof ik de ordre gaf om elders heen te trekken.
 Dus blykt het schellemstuk. kunt gy 't verraad ontdek-
 Heer Advocaat; spreek op; ik moet een schellem zyn, ken?
 Of het zyn schelmen, waart te sterven in de pyn,
 Die durven myne hant nabootzen, onder schryven.
 Op wien vermoed gy Heer, die schellemfche bedryven?
 De Witten zyn verdacht; voor al uw' Broeder, die
 Gezocht hebbe op myn' nek te zetten zyne knie.
 Zyn 't anderen, waar op gy hebt een kwaat vermoede?
 'k Bid, meldze; op dat wy ons, voor hunne boosheit, hoede.
 Of, ben ik zelf verdacht; geef reede, met wat schyn
 Van waarheit, zoude Oranje een' lant verrader zyn?
 Wyl 't welzyn van het lant, is 't welzyn van my zelve;
 Verraade ik 't Vaderlant, ik my in d'afgront delve.
 Derhalve heeft op my 't vermoede genen gront,
 Maar, wel op zulken, die, met Penne, en Hant, en Mond,
 Gedurig bezig zyn myn' ondergang te werken,
 Wat zegt ge'er van, myn' Heer? heb gy niet kunnen mer-
 Wie hier aan schuldig zyn? ken,

JOAN.

Ik merk wel wie gy meent,
 Het zyn de Witten, beide in eenen zin verëent,
 Om 't opperste gezach te vesten in de Staaten.
 Ik loochen 't niet, 'k zal noit 's lants rechten varen laten,
 Zo lange, als Advocaat, ik zal 's lands Voorspraak zyn.
 Is dit verraadt, doe my dan sterven in de pyn.
 Wie overtuigt my, dat ik hebbe 't lant verraden;
 Uw schriften nagebootst; getracht u oit te schaden?
 'k Weet wel, de Wit word thaus van 't domme grauw
 gehaat;
 't Is blind, het weet geen reën, waarom, men ons versmaat,
 Het oordeelt blindelings naar de uitkomst aller zaken;
 En 's Lands regerings form, het durft doldriftig wra-
 ken,
 En die Regeert, word schots behandelt, met veel spots
 t is,

't Is al, hier schuilt verraad; men vangtze stout en trots.
 De Hemel weet wie in uw' Naame heb geschreven;
 Ik weet het niet wie zulk een schelmstuk heb bedreven,
 En op myn' Broeder valt in 't minste geen vermoên,
 Dat hy, dien Patriot; zou zulke gruw'len doen,
 't Is niets dan lastertaal al watge aan ons doet horen.

FISCAAL.

Het zal haast blyken, als men 't stuk hem legt te voren.

JOAN.

Op welk een wyze hebbe u Tichelaar ontdekt,
 Dat Broeders meuinge, tot uw bederve strekt?

ORANJE.

tanden,
 'k Zat onder 't scheermes, toen hy, bevende op zyn
 Alstaam'lent zeide, *ik hebbe uw leven in myn banden,*
 'k Ontfelde, en trad te rugge, en riep myn' Kamerling,
 Die, met myn huisvolk, hem besloten in een'kring.

Ik vroeg aan Tich'laar naar de mening' van zyn zeggen?
 Hy kwam, op zyne knie, voor my ter nederleggen,
 En deed beleidenis', hoe hy was omgekocht
 Van Ruwaart, die, door hem, my duste moorden zocht,
 Met, onder 't scheren, my de strottaare af te steeken.

Hy nam het aan, wyl hy niet durfd' hem tegenspreken,
 Maar veinsde, om aan my zelfte ontdekken 't booze feit.

JOAN.

tigheit,
 Dit 's valsch verzonnen; 't spruit uit 's mans wraakzuch-
 Wyl, om zyn misdaat, hy geweest is een' gevangen
 Van mynen Broeder; en zoekt dus zyn wraak te erlangen.

ORANJE.

Het zy zo; doe uw best; vervoeg u in 't gerecht?
 Verdedig hem van 't feit, 't welk tot zyn' laste legt.

DERDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, PROCUREUR GENERAAL.

JOAN.

Dus wilme onnozelheit vermoorden, en verstrikken,
 De keel toe worgen, haar doen in benauwtheit stik-
 ken, B 3 Door

Door valsch tetuigen, van't geen nimmer zy gedacht.

FISCAAL.

'k Denk, dat gy 't heilig Recht wat hoger houd in acht ;
Noit zalme tegens 't Recht, ter straffe, een vonnis spre-
ken,

Maar, ook niet aanzien den Perzoon, wen is gebleken
Zyn misdaat, maar....

VIERDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, KOLONEL, PROCUREUR
GENERAAL.

I KOLONEL:

In naam der gansche Burgery,
Verzoeke ik thans gehoor, (terwyle uw' Broeder zy
Gevangen, en u niet afwenden kan van zaken,
Die 't algemeene best. doch't meest zyn Hoogheit raken,)
U onderdanig, om te nemen een besluit,
En 't lang begeerde werk, éénmaal te voeren uit ;
U is bewust, myn' Heer, hoe zeer uw Burgers haken,
Te zien, dat men de Prins Stadhouder koom te maken,
En wyl hen is bewust, hoe gy de meinig stremt,
Der Heeren Staaten, smeekt u 't volk, dat gy ook stemt,
Opdat dit heilzaam werk, waar op zy hoope bouwen,
Totheil van 't Vaderlant, niet slepent word gehouwen.

JOAN.

Wat hoore ik! is het volk van zyn verstant berooft?
Begeert het weder een onsch'lyk Opperhoofd?
Waar van wy, door 't bestier des Hemels, zyn ontslagen :
Wil 't, als den Ezel, weér zyn last'ge pakken dragen?
Dit plomp gebeentend beest, gewent om onder 't pak
Te zwoegen, vind vermaak in pyn'lyk ongemak,
't Haakt naar verandering; 't kiest 't slegtste voor het
beste,

En zal niet rusten voor het legt vertrap, ten leste,
En word gemuilbant, tot de slaverny van 't Hof,
't Welk hem vertrappen, en verbryz'len zal tot stof.

Hy

Hy hebbe, als Generaal, onze oor'logsmagt in handen,
 En kan, indien 't hem lust, beknellen ons in banden;
 't Volk vliegt op zynen wenk, hy hebbe 't hoogst gebied,
 En zyn betaalsheers, 's Lants Souvereins, hy niet ontziet,
 Dus hooge is, door 't geweld, Oranje thans geklommen,
 Demagt is in zyn hant van alle de oor'logs drommen,
 En zou dien krygsvoogt ook 't Stadhouderlyk gezach,
 In handen hebben, en zyn 't opperhoofd; dan mag
 Men Willem ook met één de Graaflykheit opdragen.

KOLONEL.

'k Weet niet, dat Holland hadde oit reden om te klagen,
 Wanneer in zynen tuin, stont d'Oude Oranje boom
 Te bloeyen. Spanje kwam ons breid'len met zyn, toom,
 De Staaten van ons lant, toen vonden geen bescherming',
 By and're Mogenheên, maar Willem hadde erberming',
 Met onze elende, 't Huis van Nassau sprong ons by,
 Om 't Vaderlantsche schip te helpen uit dely, Spanje;
 Hy haalde op zynen hals, om ons, den vloek van (16)
 't Verklaarde vogelvry Prins Willem van Oranje;
 Philips zette op zyn hoofteen somme gelts, die hem,
 't Zy levendig of doot, kon brengen in de klem,
 In tegendeel, indien hy wilde 't Landt verlaten,
 Kreeg hy beloften van veel heerelyker staaten,
 Maar, hy bezweek niet in getrouwheit, tot ons lant,
 Door dreigen, noch gevley, maar bood ons trouw de
 hant,

En worstelde op halfkans, staag met de doot voor oogen,
 En, toen de penningen 's Lands schatkist waar' ontvlogen.

Ver-

(16) Philippus den tweede, Koning van Spanje, noemde Willem den eerste, een' Rebel, verklaarde hem vogelvry, zette gelt op zyn hoofd, wie hem levendig, of doot, konde in handen leveren, daar na, zocht hy hem, door groote beloften, van Holland af te trekken, doch te vergeefs, wyl hy de belangen van Nederlant, onafscheidelyk behartigde, ja, verkocht zyne eigene kleinodien, om de Soldaten te betalen.

Verkocht dien vromen helt het dierbaarst't welk hy had,
 Betaalde 't oorlogs volk met zynen eigen schat
 't Was alles vruchteloos, men gaf den moed verloren,
 Wanhopende uit dien ramp het hoofd eens door te boren;
 De Raadt was radeloos; de (17) Souvereiniteit,
 Sloeg men Brittanje voor, doch wierde ons afgezeit,
 Toen zocht men de overdragt te doen aan Vrankryks
 (18) Koning,

Van Nederlant, mits, zyn bescher'ming', ter beloning',
 Doch Henrik wees ons meede, onwaardig van de hant,
 (19) Wat sloeg den Raet toen voor? ik schrikke! om
 't Vaderlant,

Door eenen zeevloed, in zyn' barente onderdomp'len,
 (Wyltoch'den vyant zou gansch Neêrlant overromp'len,)
 En al de Dammen en Zeedyken, in dien nootd,
 Fluks door te steeken, 't volk te bergen op 's Lants vloot,
 En zoeken ander lant, om veilig in te wonen;
 Hoe naar zag 't hier toen uit? Oranje alleen wou tonen,
 Te zyn een' Vader van 't verdrukte lant en volk,
 Zyn dorzichtigheid zag door deeze duist're wolk, deel,
 (20) Hy gaf de Staaten moet, door schrandrheit en oor-
 Verzuimde niets, al wat ons Lant kon geven voordeel,
 Hy

(17) Aan Elifabeth, Koninginne van Engelant, die ze
 weigerde aan te nemen.

(18) Henrik den vierde, die zulks meede van de hant
 wees.

(19) De Staten waren in dien uitersten nood gebragt
 dat zy voorstelden, de Zeedyken door te steeken, t lant,
 door de Zee, te laten overstromen Menschen engoede-
 ren op Schepen te bergen, en, op Gods genade, een an-
 der lant te zoeken, om, zonder Conscientie dwang, te
 mogen leven.

(20) Prins Willem den eerste, wedersprak dit; Gaf de
 Staaten Moed: Matte den vyant, zonder slag te leveren,
 door partyen af: kreeg, door Treslong, den Briele in,
 sloeg, door de Zeeuwen, des vyants vlooten, waar door
 Hollant ruimte kreeg, en weder adem begon te schep-
 pen.

Hy matte, met een hant vol volks, den vyant af,
 En sneë hem af den pas der doortogt, nimmer gaf
 Hy ruste aan hem, waar door men ruimte kreeg, zyn
 Zeeuwen,

Verfloegen 's vyants vloot', en vochten alle als leeuwen,
 Dus heeft hy 't Vaderlant uit zynen nood gered plet.
 Tot dezen Helt, ó ramp! wiert door (21) een Loot ver-
 En veste ons Nederlant, onwrikbaar op zyn sterven.
 't Is billyk, dat zyn zoons 's Mans waardigheên, beër-
 J O A N. ven.

'k Beken, 't is waarheit, al het geen gy hebt gezegt,
 Maar, gy hebt de oorzaak, en de reên niet uitgelegt,
 Die Willem dwongen, in dien noodt, ons by te springen;
 Hy was verdacht, om Flips de Graaf'lykheit te ontwrin-
 Des wiert hy voor Rebel verklaart, die muitery gen,
 Te stoken zochte, om 't lant te trekken op zyn zy,
 Toen moest' hy vlugten als een' balling, uit den lande;
 Dit was de reên, dat hy zyn kost'lykheên verpande,
 Om eene schuilplaats' hier te vinden in ons lant;
 Zyn zelfs belang dwong hem te biên ons onderstant;
 Waar kond'hy blyven, had men't Vaderlant verloren?
 In Duitslant zoud' hem Flips wel weten op te sporen;
 Des, met ons dienst te doen, in onzen jongsten noodt,
 Deed hy zich zelve een' dienst; zyn' ramp was ruim zo
 groot,

Dand' onzen. en waar doeld' hy op, met ons te helpen?
 Dan, om 't Oranje Huis met Tyt'len te overstelpen,
 En eindelyk, gehult te zyn tot Hollants Graaf.

KOLONEL.

Maakt zich Joan de Wit, van zyne drift, een' slaaf?
 Is dit een taal, myn' Heer, van 's Lants getrouwe Vaders?
 Die taal past beter in den mond van 's Lants verraders.
 'k Weerlegge uw red'nen niet, wyl ik ben overtuigt,
 Hoe, tegens uw gemoed, gy, uit zyn deugden, zuigt
 Een

(21) Prins Willem den eerste, wiert te Delft, door
 Balthazar Gerards, doorschoten.

Een' doodelyk vergif, om and'ren te vergiften.

Zie voor u, Advocaat, men zal uw woorden ziften,
't Ruikt naar de (22) Factie van 't verdachte Loevestein.

JOAN.

Indien die Factie doelde op 't Recht, dan isze rein
En zuiver, en zal 't hoeft eerlange weér opsteeken;
Maar (23) Maurits wilde 't Recht van deeze Factie bre-
Met Barnevelt den kopte leggen voor den voet. (ken,

PROCUREUR.

(bloet,

Ja, wyl door (24) 't Spaansche Goud vergiftigt was zyn
En Maurits tegenstreefde uit haat en nydt, te gader,
Wierd' hy gevonnist, als een' snoode Lant verrader.

KOLONEL.

Gy, die zyn plaats bekleed, myn' Heer, zyt wel bedacht,
En spiegel u aan hem, die is ter doot gebragt.

JOAN.

Indien ik schuldig ben aan Lantverraderye,
Men straf my door 't gerecht, ik zal 't gewillig lye,
Men handel my, als 't Hof met hem gehandelt heeft,
Ik ben de doot getroost, maar weet, zo lange 'er zweeft,
Noch geesten leven in myn lichaam, zal ik stremmen
Het woelen, om 't Edict, laf hartig af te stemmen,
'k Deede eens een' Eedt, dien zal ik houden, of het Ampt,
Als

(22) Zedert dat men Huig de Groot, Hogerbeets, en
veele Remonstrantsche Predikanten, op Loevestein hadde
gevangen gezet, noemde men de tegentreevers van den
Prinse, te zyn van de Loevesteinsche Factie.

(23) Prins Maurits wiert van de Barnevelts gezinden,
beschuldigt, Barnevelt onthalt te hebben, om dat hy
's Lants wetten en Privilegien verdedigde en hielt staan-
de.

(24) Van de Prins gezinden, wiert hy beschuldigt,
Spaans Goudt genoten te hebben, om het 12 jarige Be-
stant te bevorderen, (waar door Spanje weer ademtucht
en krachten kreeg, om op Nederlant weder aan te vallen,)
tegens den wil, en krachtige tegenredenen, van Prins
Maurits.

Als Advocaat van 't Landt, neêrleggen. 'k zie, men kampt,
Om thans Oranje, tot Stadhouders te verheffen,
Maar, 't onheil nadert al, 't welk Hollant haast zal treffen,
Wanneer.....

KOLONEL.

Houd op, myn' Heer, 't is lang genoeg gesmaalt,
Dit onheil is al reede op Nederland gedaalt,
En 't ziet geen uitkomst in onze algemeene elende,
Tenzy men 't roer van Staat naar de and're zyde wende,
En zulks kan niet geschiên, ten zyme eenparig kiest
Een' Stedehouder, wachtm' hier meê, men 't al verliest,
Hy zal de bandt des Staats, Eendragtigt'zamen binden;
't Geen niemand durft bestaan, zal hy zich onderwinden;
Dry Pylen zyn 'er reeds den moed'gen Leeuw ontruk;
Onze Unie is gescheurt; den Lantzaat word verdruk,
Oranje zal op 't spoor van zyn' doorluchte Vad'ren,
Den vyant bieden 't hoofd, wen hy ons Lant durft nad'ren
En stuiten zyne vaart, en dryven hem te rugg',
En maken zynen voet, om weg te vlugten, vlug,
Hy zal het onheil, 't welk ons drukt, van Hollant weren,
En dwingen Lodewyk, naar Vrankryk weêr te keren.
Wat aangaat het Edict, waar op gy u beroept,
Dit's reeds verbroken; en het volk te zamen troept,
Om met, of tegens wil, u, tot die keus, te dwingen,
Zie toe, uw Burgers zelfs, die willen u bespringen;
De meeste Steden zyn in 't stemmen, t'zamen eens.

JOAN.

'k Heb met myneedigen, en weiflaars niets gemeens,
't Is hen vergeten, hoe de Prins wou overromp'len,
Het magtig Amsterdam, en zyn Regeerders domplen,
In 't uiterste verderf, de beste, in wiens beschut,
Oit Hollant was, die heeft 's Lants schatkist uitgeput,
Dat's Fredrik Henrik, door zyn oor'logszucht gedreven;
Men moest 's Lants inkomst, voor den kryg, ten beste
geven,
Geen wonder, in den kryg vond hy zyn Rekening'.

FISCAAL.

Heer Advocaat, 't is veel, dat ik myn drift bedwing',
 Dewyl gy openbaar 't Nassausche huis durft last'ren;
 't Schynt, ofge van uw deugt, wilt schandelyk verbaalt'ren,
 richt?

Wat heeft dien (25) ed'len Helt, voor 't Lant niet al ver-
 Veroverd Stad op Stad, Filips in 't eind verplicht,
 t' Erkennen Nederlant voor vry gevochte Landen;
 De Vreë te aanbieden, tot zyn eeuw'gen hoon en schan-
 En heeft het gelt gekoft, wie oor'loogt zonder gelt? den,
 't Gelt is de zenuw; 't Gelt het volk te vreden stelt,
 Wen 't Gelt ontbreekt, kan 't Lant op 't volk zich niet
 verlaten;

Waar geen bezoldinge is, daar zyn ook geen Soldaten;
 En schoon een jeuchd'ge drift (26) den zoone heb ver-
 voert,

Tot iets 't welk niet betaamt, hy heb zyn drift gesnoert,
 Zodra hem eenigzins voldoening' was gegeven.

Wie valt en struikelt niet wel eens in al zyn leven?
 Men weete ook, onbedagt een woort gesproken, baart
 Groot ongenoegen in een' Vorst, van zynen aart, gen;
 Wiens jeuchd'ge drift niet wil van ymant zyn gedwon-
 Veel min te horen, van te zyn (27) een' Knikkerjongen,
Die 't Kootspel beter paste als 't band'len van 't geweer,
 Een

(25) Prins Fredrik Henrik, heeft Spanje dus in 't nauw
 gebragt, dat zyn Koning, de Vreede ons aanbod, met
 te erkennen deeze Landen te zyn, Vry gevochte Lan-
 den, waarop hy, als geweezene Graaf van Hollant, niets te
 zeggen hadde.

(26) Men zie van dit geval op No. (2).

(27) Men wil, dat zulks, door eenige Heeren, van
 Willem den derde, zoude gezegt zyn, waar van dit kreu-
 pel Vaarsje, in veeler monden besturven was.

*Wat dunkt u Frans gebroed, van Willems Knikker spel,
 Hy Knikkert, en wint Bon, is dat niet wonder wel?
 Heeft Willem deeze Stadt met Knikkeren gewonnen,
 Wat hadd' by wel gedaan, was 't met de Koot begonnen?*

KORNELIS EN JOAN DE WIT. 29

Een minder zou, dan hy, wel wreeken willende eer.
Welaan, 't is lang genoeg, 't word tydt, 'k wil 't ov'rig spa-
Vervoeg u in den Raadt, hy zal terstont vergaren. (ren,
JOAN.

Ik zal 'er komen.

KOLONEL.

Zeg, wat 's uw besluit, myn' Heer?

JOAN.

Myn' Eedt gestant te doen; te stemmen nimmermeer,
Dat hem 't Stadhouderschap zal worden opgedragen.

KOLONEL.

Vreesdan, wyl dit berecht de Burgers zal mishagen;
Ik waarschouw u voor 't lest. vaar wel Joan de Wit.

VYFDE TONEEL.

JOAN.

Een voorgevoel van ramp my in den boezem zit; pen,
Zou wel myn' Broeder ('k weet de vyant is doorsle-
Zich hebben aan Oranje, al 't onbedacht, vergrepen?
'k Herdenk zyn woorden! 'k zal in 't kort verand'ring
zien!

'tScheen of hy kennist' had waarom ons volk moest vliên,
Voor 's vyants troepen, en Oranje was onmagtig,
Louies te stuiten in zyn' loop. 'k beken, 't baart krachtig
Vermoeden, dat hem is een groot geheim bewust,
Doch, 'tzy zo't wil, 'k ben op zyn moedigheid gerust.

DERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

ORANJE, DE GEDEPUTEERDENS, JOAN,
FISCAAL, PROCUREUR GENERAAL,
SECRETARIS.

ORANJE.

Gy weet, waaromme thans dees Rechtbank is gespan-
Het is om te oef'nen recht. des moet den Rechter
banden,

De

De Haat, en Liefde uit zyn gemoed; en den Perzoon,
 Om eenige Achtbaarheid, niet aan zien, en of schoon,
 Hen hoon was aangedaan, niet trachten zich te wreken,
 Maar, blind'lings recht doen, naar de wetten zullen spre-
 ken.

(kant,
 Schuif geen verschoning', noch verded'ging', aan een'
 Maar bied, behoudens 't Recht, zo verr'gy kunt, de hant
 Vanden Beschuldigten, ja, toon zelfs medelyden,
 Wen gy hem, naar de Wet, in Rechten moet bestryden.
 Gy weet op wien ik doel; 't is Ruwaart, Heer de Wit;
 Gecommitteerden Raad; hieromme uw meede Lit. digt,
 Ook weet gy 't feit, waar meê den Ruwaart word beschul-
 't Is Moort, en Lantverraat, het lef' vermenigvuldigt,
 (Dus wil't gerucht,) door hem, reeds al te lang gepleegt;
 't Eerst voorgenomen, en, hier toe op 't lef', beweegt
 Den Meester Tichelaar, om op bekwaame tyden,
 Door't scherpe scheermes, strot en aders af te snyden.
 Indien zyn misdaat my alleen betrof, ik gaf,
 (Mits tonende berouw,) hem myn Gena, voor straf,
 Maar, Lantverradery raakt, wel voor't meest, de Staaten;
 's Lands Souvereinen; 'k wil dit stuk hen overlaten,
 Zy vonnissen, wat naar's Lands Wetten, zulkeen' Man
 Is schuldig, die verkoopt het Vaderlant. Ik kan,
 Noch mag my niet voor hem, hier in, Barmhartig tonen;
 Wreed isme aanschafen, wen me wolven wil verschonen.
 Ook raakt my dit niet meêr dan eenig ander Lid
 Der Staaten, 'k laat dan't recht begaan, met Heer de Wit.
 Ik wensche, dat hem't Recht kon vroom en zuiver schou-
 wen,

(wen,
 En dat me mooge ophem, als voormaals, zich vertrou-
 En zyn beschuldigers, als valsch, doen schaamroot staan,
 De straf, voor hem beraamt, hen streng wierde aange-
 En om hier niet te zyn Party, en teffens Rechter, daan,
 Endusteschynen, om myn zaak, des Wits bevechter,
 Ga ik, myn Heeren, en beveele u 't heilig Recht,
 Op dat de waarheit des te beter word gezecht, Die

KORNELIS EN JOAN DE WIT. 31

Die anders, mogelyk, men schromen zoude teuiten,
In tegenwoordigheid van my.

De Heeren buigen zich.

T W E E D E T O N E E L.

JOAN, DE GEDEPUTEERDENS, FISCAAL,
PROCUREUR GENERAAL, SECRETARIS.

FISCAAL.

Men moet besluiten;
Zal den Beschuldigten gebragt zyn hier alleen?
Of, met den Ruwaart, zyn Beschuld'gers binnen treên?
Of zalne, uit hunnen mond 't betichte feit eerst horen.

JOAN.

Men leene eerst naar het feit, 't is best, onze aller ooren.

FISCAAL.

Gy stemt dit Heeren?

DE GEDEPUTEERDENS.

Ja.

De Fiscaal klinkt met de tafel schel.

D E R D E T O N E E L.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS, GE-
WELDIGER, PROCUREUR GENERAAL,
SECRETARIS.

FISCAAL.

Breng Tichlaar, en Anna,
Voor onze Rechtbank, en terstont.

GEWELDIGER.

Hen halen, zy staan reeds gereed. *Myn' Heere, ik ga*

V I E R.

VIERDE TONEEL.

PROCUREUR GENERAAL, JOAN, FISCAAL.
DE GEDEPUTEERDENS, GEWELDIGER,
TICHELAAR, ANNA, SECRETARIS.

De Heeren gaan aan den tafel zitten.

FISCAAL.

Gy zyt onboden
Voor onze Rechtbank, daar wy 't recht, als aardfche
Goden, richt
Verplicht zyn te oef'nen; denk, gy staat als voor 't ge-
Des Hemels, hierom kenne een yder zynen plicht,
En spreek de waarheit, dan behoeft gy niet te schromen;
Maar, wenge onwaarheit spreekt, is't met u omgekomen;
De wreedste pynen zult gy ondergaan, naar 't Recht,
Des zyt wel op uw hoede, en weet wél wat gy zegt.
Gy hebt den Heer de Wit, met gruw'lyke euvel daden,
Befchuldigt; Moort beraamt; en 't Vaderlant verraden.
Blyft gy bestendig' in het geen gy hebt gezegt?
't Zyn gruwelstukken die gy hem ten laste legt.

TICHELAAR en ANNA.

Ja, Heer.

FISCAAL.

Wil andermaal aan ons dan openbaren,
De omstandigheit der zaak, die u is wedervaren,
Eer 't kwam op 't gruw'lyk feit, van Lantverraat, en
Dus zal men horen, of bestendig zy uw woort. moort.

TICHELAAR.

'k Weet wel in wat gevaar ik hebbe my begeven;
Ook weete ik dat ik waag myn Eere, en ook myn leven;
'k Weet wel wie Ruwaart is, door my thansaatgeklaagt,
Van een' beraamden Moort; een' Man, dien 't noch be-
haagt,

Den wervel van ons Lant, naar zynen zin te drayen.
Met zyn' Heer Broeder, en in 't Hof wil boven krayen,
Om

Om 't eeuwige Staats Edict, ten ondergang van 't Lant,
 Het koste ook wat het kost, te houden in zyn' stant.
 Twee mannen, wiens geweld een yder heb te vrezen.
 't Weet ook, wat gunste my den Ruwaart heeft bewezen;
 Doch gunst, noch oppermagt, my wank'len doet. Myn'
 plicht

Zal ik betrachten, in een zaak van zulk gewicht.
 Ik weet ook waar ik sta, 'tis voor des Hemelsoogen,
 Die 't hart doorzien kan, en de waarheit schift van logen.
 Met die bewustheit, en een Patriots gemoed,
 Ontdekke ik u de Slang die in zyn' boezem wroet.
 Weet dan myn' Heer, 'k ben één van zyne gunstgenoten,
 Al jaren lang geweest, hy heeft zyn hart ontsloten,
 Meermalen tegens my, ('t sproot uit gemeenzaamheit,
 Van daag'lyk sch' ommegang,) waar door hy is verleid.
 Hy sprak bedekt'lyk 't eerst, op 't lest vry openhartig;
 'k sprak 't zomwyl tegen, doch, ik veinsde althans, hoe
 smartig

Zyn reden aan my was; vooral, wanneer hy boog
 Naar Vrankryk over, en Louies verheften hoog,
 Hoe dier het Vaderlant was aan die kroon verbonden,
 Om voor'ge weldaân, toen 't van Spanje wiert geschon-
 den,

En hoe ondankbaar 't Lant zich hadde althans betoont,
 En Vrankryks gunste, met ondankbaarheid beloont.
 Voorts, hoe nadelig 't was een opperhoofd te kiezen,
 Dewyl de Staaten zoud' hunne Achtbaarheid verliezen,
 En hoe men helde, om thans het eeuwige Staats Edict
 Te scheuren, voor het minst', het waggelde en wiert
 verwrict,

En wen Oranje bleef noch een'gen tydt in 't leven,
 't Edict was krachteloos, wyl hy zou boven streven;
 Geholpen door het Grauw, tot's Lants Stadhouderschap,
 Doch, was hy Doot. 't Lant was gered door dezen stap.
 Dan vroeg hy eens, of, als vertrouw'linge, ik verkeerde
 Met Willem, en de Prins in Eenzaamheit *Rajeerde*,
 Dan, of hy althans was met eenige verzelt.

Myn antwoord was, de Prins is op geen wacht gestelt,
 Hy acht zich veilig; isgeruſt op myne trouwe.
 Ten leſte, borſt hy uit, hoor Tichelaar, 'k beſchouwe
 In u een' man volmoets, ik neeme een' aanslag voor,
 Gy zultze uitvoeren, leentge my uw hant en oor.
 Maar, zweer my heden, eer gy gaat van hier vertrekken,
 Al wat ik u ontdekke, aan niemant ooit te ontdekken,
 'k Verzekeer u, gy word 'er door een' man van ſtaat;
 Gy weet wat ik vermag, des voeg u naar myn' raad.
 'k Ontzette, en beefde, en kon geen antwoord aan hem
 geven;

Zweer Tich'laar, riep hy, zo ge zucht hebt voor uw le-
 ven,

Het is gedaan met u, indien gy langer toeft;
 Verkies de Doot, of Staat. Myn hart, alſtoegeſchroeft,
 Zwoer, 't geen hy zeggen wilde, aan niemant ooit te
 melden. (den,

Hier op den Ruwaart, eerſt ontſtelt, zich weêr herſtel-
 Enſprak, 't is thans gedaan met Willem, of de Wit,
 Sny hem den ſtrot af, wen hy onder 't ſcheermes zit,
 Gy kunt gemakkeſyk uit zyn vertrek geraken,
 (Wyl niemant u verdenkt,) eer men u kan genaken,
 En vlucht dan 't Lant uit, by des Franschen Lelyvorſt,
 Die naar 't Oranje bloet, zo wel als Ruwaart dorſt'.
 Ik deifd', hy gaf my moet, met ſtout'lyk te onderwinden,
 En deed beſoſten van zyn hulp, en van zyn vanden,
 En vroeg, wat 'suw beſluit? geperſt in zulk een' nootd,
 Nam ik 't ſtoutmoedig aan, en zwoer Oranjes doot,
 Wanneer ik veilig was, en voor my zag een open,
 Om myn' gewiffe doot, door myne vlugt, te ontlopen.
 Doch, wyl my is bewuſt, dat een' gedwongen Eed,
 Zy kracht-en ſtraffeloos, en is den zweerder leed,
 Ja, wyl men in de Biecht, daarme alles durf vertrouwen,
 Geen Lantverradery verborregen mag houwen,
 Had ik geen zwarigheid, te maken openbaar,
 Aan zyne Hoogheit, van zyn nakent Lyfsgevaar.
 Daar hebt gy Heeren, al het geene ik weet te zeggen.

JOAN.

Gy hebt dit moog'lyk, by u zelf gaan overleggen,
Om schyn te geven aan uw opgeticht verraad,
Door zelf belang', of wel uit ingekropten haat.

TICHELAAR.

Heer Advocaat, zit gy hier als party, of Rechter?
Om welke reën, stelt gy u aan als myn' bevechter?

FISCAAL.

Gy Anna, meld ons, wat gy immer hebt gehoord,
Tot nadeel van den Heer de Wit, maak, dat uw woort
Zy zuiv're waarheit, en geen los en ydel blaffen,
Of zullen u, naar 't Recht, als een valschaard'ge straffen.

ANNA.

'k Had nooit gedachten, te beschuldigen myn' Heer;
'k Heb in me eenvoudigheid, aan deeze en geen', wel eer,
't Geval verhaalt, dat my is, tegens wil, weêrvaren,
Van mynen Heer; ik dacht, men zal 't niet openbaren,
Aan 't Hof, veel min dat ik zou worden opgelicht,
En vastgezet, als hadde, ietschand'lyks, ik verricht,
Want, 'k hebbe niets gezegt, of 't is de zuiv're waarheit,
Doch nooit gedacht, myn' Heer te brengen in dees naar-
heit,

'k Bekenn', het is my leet, hadde ik dit wel voorzien,
Ik had myn losse tong bedwongen.

FISCAAL.

Nu, doordien

U dan bewuft is, dat gy waarheën hebt gesproken,
Melt ons dan alles, want het stuk, reeds uitgebroken,
Is te over ons bekend.

ANNA.

Weet dan, 'k was in 't vertrek
Wan mynen Heer, en had, van 't Ledekant, het dek,
En 't bedde goet gelegd op nevens staande stoelen,
Wanneer myn' Heer kwam in de zaal, 'k hield op met
woelen, roert;

Vermits ik merkte, dat myn' Heer schein gansch ont-
Hy smeet zyn' Hoed ter neer, en sprak, door drift vervoert,

C 2

(28) 't Lant

(28) 't Lant is verkocht, maar, hoe zal het geleverd worden?
 Deeze onverwachte galm my beven deede, en porden,
 Om achter 't Ledekant te sluipen, en zo voort
 De zaal uit, zonder dat myn' Heer my had gehoord,
 Dewyl' hy schein verrukt te zyn, door veel gedachten.
 Dit 's my alleen ontmoed, niets hebt gy meêr te wachten.

FISCAAL.

Het is genoeg? begeef u beide aan genee zy,
 Tot gy ontboden word by uwe weerparty.

Tegens den Geweldiger.

En gy, breng Ruwaart hier.

GEWELDIGER

'k Volbrenge uw' last.

VYFDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTERDENS,
 PROCUREUR GENERAAL, SECRETARIS.

PROCUREUR.

Myn zinnen
 Zyn volgedachten, en my kooft noch veel te binnen,
 De omstandigheden, straks van Tichelaar gemelt,
 My maken meêr en meêr bekommert, en ontstelt,
 En het getuigenis van Anua, doet my vreezen,
 Dat hy aan Landverraad, op't hoogst zal schuldig wezen

JOAN.

Slaat gy dusligt geloof, wanneer me iets schelms verzint,
 Uit haat, en vyantschap? 'k acht zulks niet meêr dan wint,
 'k Vertrouw', het tegendeel, zal, tot hun schande, blyken,
 De Eenvouw'ge waarheit zal voor logens noit bezwy-
 ken;

Ik weet, myn' Broeder zal wel haast in hellen dagh,
 De Waarheit zetten, en vermorz'len, met één' slag,

De

(28) Dit geruchte, wegens 't geval van de Meid, was
 verspreid door 't gansche Lant.

De valsche Logens, die, god'looslyk zy verdichten,
Daar is hy, 'k zie't gedrocht voor zyne fierheit zwichten.

Z E S D E T O N E E L.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDEN,
KORNELIS, GEWELDIGER, PROCUREUR
GENERAAL, SECRETARIS.

FISCAAL.

Heer Ruwaart, wyl u is bewust waar nagy tracht,
Denkt gy zeer licht, waarom men u heeft hier ge-
bragt,

Doch, of 't u door den tydt, ten deele was vergeten,
Zult gy uw misdryf, uit myn' monde, bondig weten.
Gy word beschuldigt, Heer, met Lantverraad en Moord;
Twee gruwelstukken; noit in 't Vaderlant gehoort, den
Gy hebt het Lant verkocht, en tracht, kon't zyn 't in han-
Te lev'ren van Louies. Geen wonder, dat de banden,
Voormuuren van ons Lant, alreeds verbroken zyn:
Geen wonder, dat men 't volk gelicht heeft, (met dien
schyn,

Als of zyn Hoogheit 't volk dacht elders te gebruiken,)
Uit sterke Vestingen, in staat, de magt te snuiken
Des vyants, op dat hy 'er, zonder slag of stoot,
Kon in geraken, met dien schyn, als of 't gebod
Zyn Hoogheit, en wien's hant, 't is moog'lyk, gy nabootste.
't Is uit met veinzen, weet, men kenne d' allersnootste,
Die deeze gruweldaat, god'looslyk heeft verricht.
Gy Ruwaart zyt verdacht; gy word 'er meê beticht.
En om de voortgang, van de Franschen niet te stuiten,
Dorft gy, ô gruwelstuk! tot eenen moort besluiten,
Dewyl gy voorzag, wen zyn Hoogheit op den trap
Verheven wierde, tot des Lants Stadhouderschap,
Gy dan het Lant zo licht en veilig, aan de Franschen
Niet Lev'ren konde, desge op snode toon woud dansen
Wyl gy wanhoopte, en wel voorzag, dat al 't gewoel.

Zou vrucht'loos zyn, en gy dan noit zoud treffen 't doel,
 Om zyne Hoogheit. door uw listen te onderdrukken,
 En hierom naamt gy voor, hem, uit onze arm te rukken,
 Door een vervloekte Moort. maar, dank zy de Opper-
 magt,

Die dien beraamden moort heeft aan den dagh gebragt.
 Wat zegte Ruwaart? gy verbleekt; ik zie u beven.

KORNELIS.

'k Verbleeke en beeve, ja, door woede en toorn gedreven,
 Geen zins uit vreeze voor uw opgeticht verraat,
 Ik hebbe een blank gemoed; 'k zoek 't welzyn van den
 Staat.

En durft gy, Heer Fiscaal, my zulks te voren leggen;
 Uw Rechtbank is ontwaart, ter onschult iets te zeggen;
 Hebt gy ons hier gebragt, als hadde ik iets misdaan,
 Om, als beschuldigde, voor uw gericht te staan? ter,
 'k Erkenne uw Rechtbank niet, noch u voor mynen Rich-
 Ik daage u zelve voor 's Lands Ed'le, als myn' betichter,
 't Is voor de Ridderfchap; daar moet ik slaan te recht,
 Daar dage ik u, om reën, van 't geene gy hier zegt,
 Te geven, deeze bank is my geen antwoord waardig.

FISCAAL.

vaardig,

Spreek stout, myn' Heer de Wit; gy hebt uw schuilhoek
 Waar inge u wilt, kon 't zyn, verbergen voor ons recht.
 Zoek and're uitvlugten, want, deeze uitvlugt is te slecht,
 Gy hebt te veel verstant, myn' Heer, om niet te weten,
 Die zich heeft Perfoneel, te goddeloos vergeten,
 Dus verre, om Lantverraad te plegen, en een' Moort,
 Niet aan de Ridderfchap, maar 't Hof van Hollant hoort,
 Het feit is hier beraamt; hier stont gy 't uit te voeren.

KORNELIS.

Wat feit; wil uwe tong van 't lasteren befoeren,
 My is geen feit bewuft, ik hebbe een blank gemoed,
 'k Weet van Verradery, noch Moort, 'k heb trouw myn
 Voor 't Vaderlant gewaagt, in veellerly gevaren, bloed,
 En zoude ik met verraat, myn vroom gemoed bezwaren!
 Ik sehroom geen antwoord u te geven, op uw vraag,

Be-

KORNELIS EN JOAN DE WIT. 39

Behoudens 't Recht, als Lit der Ridderfchap, verdraag
Dan niet, ik ben bereit getuigenis' te geven,
De waarheit, deeze zal doen fidderen en beven,
Al myn Befchuldigers. wie zynze? brengtze voort.

FISCAAL. *Tegens de Geweldig.*
Haal de Befchuldigers.

GEWELDIGER.

't Gefchiede na uw woort.

ZEVENDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS,
KORNELIS, SECRETARIS, PROCUREUR
GENERAAL.

FISCAAL. blyken,

Ik wensch' Heer Ruwaart, dat uwe onfchult klaar mag
En, op 't befchuld'gen, uw gemoed niet zal bezwyken,
Maar, ze overtuigen van hun valsheit, endus klaar,
Waar door uwe onfchult blyke aan yder openbaar,
Maar vrees, gy zult te licht in 't wegen zyn bevonden,
Met uw verdediging', wen gy, uit hunne monden,
Zult horen....

KORNELIS.

Hemel! zie ik Tich'laar, en Anna!

ACHTSTE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS,
KORNELIS, TICHELAAR, ANNA, GE-
WELDIGER, SECRETARIS, PROCU-
REUR GENERAAL.

FISCAAL.

Ontzet u hun gezicht', Heer Ruwaart?

KORNELIS.

Verwondert! hoe! zyn zy't die durven my betichten?
Ja, ik sta
Met

40 DE BROEDER-MOORDT VAN

Met gruw'lyke euveldaan? durft gy liên zulks verdichten?

Ontrouwen schelm. en gy, wat hebbe ik u gedaan,
Om naar myn' ondergang, valschaardiglyk te staan?

ANNA.

Zy schreid.

'k Heb nimmermeer gedacht, myn' Heer, om u te schaden,
Veel minder toegelegt u valsch'lyk te verraden,
Door onbedachtheit hebbe ik slegts een woort gezeit,
En hierom ben ik in 't gevangenhuis geleid,
En moest toen melden wat ik u had hooren zeggen.

KORNELIS.

Hoe! wilde ik immermeer u iets te voren leggen?
Ik, met u spreken van 's Lants zaken! nimmermeer.

ANNA.

't Is zelfs u onbewuft, dat ik zulks hoorde, Heer,
Ook tegens mynen wil, des hadde ik my verfteken,
Om niet te horen wat gy verder wilde spreken,
Tot ik kwam ongezien, sluipswys de slaapzaale uit.

KORNELIS.

En wat hebt gy gehoord, waar uitme iets kwaats besluit?

ANNA.

Gy smeet uw' Hoed ter neêr, sprak driftig, zonder orden,
Het Lant is reeds verkocht, boe zal 't geleverd worden.

KORNELIS.

Denkende.

Ja, 't is me ontvallen, maar, is dit nu Lantverraat?
Ik heb 't gezegt uit zucht voor 't Vaderlant en Staat;
't Gemoet was vol van al die droevige geruchten;
't Veroveren der Steên; het jammerlyke vluchten,
Van d'armen Huisman, en de onéênheit in den Raadt;
Dit bragt vermoede in my van een verraad, die daad
My dus vervoerde, dat ik uitriep, buiten orden,
't *Lant is verkocht, maar noit zal het geleverd worden.*

FISCAAL.

Maar noit

Houd op, Heer Ruwaart, dit 's een dray; 't scheelt veel,
Zal 't Lant geleverd zyn, uw woort was, boe zal 't oit
Geleverd worden? des verdrait gy uwe woorden,
Heel anders alsze Anna, uit uwen monde hoorden,

Hier

Hier schynt gy als begaan; daar toont ge u ongeruft;
 Voor 't minst, van koopmanschap moet iets u zyn bewuft,
 Op wien vermoed gy, datze met den vyant hand'len,
 Zyn 't meede Leden, die bedrieg'lyk met ons wand'len?

KORNELIS.

'kBeschuldig niemant, doch, men hebbe kwaad vermoên,
 Op zulke, die hunn' Eed nu geen gestant meêr doen,
 De Souvereiniteit, berustende in de Staaten,
 Opdragen één' Persoon.

PROCURER.

Wil 't last'ren varen laten,
 't Zyn logens, uitgestroit uit nydt en bitt'ren haat,
 De Souvereiniteit blyft bestendig in den Staat,
 Offchoon 't Stadhouderschap de Prins word opgedragen.
 Dit stuk is afgepleit; 't is Hollants welbehagen,
 Dat zyne Hoogheit thans zal treden op den trap,
 Van zyne Vad'ren, tot des Lants Stadhouderschap,
 En, nademaal gy weet, geen Lantverraar te noemen,
 Moetik u, volgens 't recht, als Lantverrader doemen,
 Uw eigen mond, myn' Heer, heeft tegens u getuigt;
 Het is belachelyk, dat gy uwe uitspraak buigt,
 En geeft een'and'ren zin, door drayinge, aan uw woorden.
 Melt ons, wie, nevens u, het Fransche Gout bekoorden,
 Uw' meedeplichtigen; want, dit 's geen werk voor één,
 Wie spannen met u aan, om op den nek te treên,
 De Maagt van Holland, en gantsch Nederland? te zamen,
 Door de Unie, vast veréent.

KORNELIS.

Moet gy u thans niet schamen,
 Om zulk een vraag? wie zal ik melden? niets is my
 Bewuft van Lantverraat; veel min, dat ymant zy
 Meêplichtig.

FISCAAL.

Wel, blyf hart, maar denk men kan u dwingen,
 Daar zal wat anders u, voor uwe scheenen springen,
 Spreek Tich'laar, waar toe gy, van hem zyt omgekocht.

TICHELAAR.

't Is, dat ge door myn hant, de Prins te moorden zocht.
 'k Wist wel, dat elk 't verraad bemint, maar den verrader,
 Ten allen tyden haat; des 't bloet my in myne ader,
 Door schrik en vrees bevroos. 'k bekenne, ik heb den Eed
 Aan u gedaan, veracht, doch, 't is my geenzins leet,
 Wyl ik mynedig ben ter liefde van den Lande,
 En de Ed'le Oranje Spruit, die gy, ó groote schande,
 Door myne handen dacht te moorden. 'k heb 't beloofd,
 Maar 't was door dwang, dewyle ik vreesde voor myn

KORNELIS.

hoof

Wat zegt gy! Tichelaar! heb ik u iets geboden,
 Ja, zelfs doen zweren, dat gy zoud zyn Hoogheit doden?
 Waar meede hebbe ik, schelm, dit stuk aan u verdient?
 Durft gy, dus vals'lyk my betichten! snoden vrient,
 Is dit myn' dank, van u te hebben weér outslagen,
 Toen, voor myn Rechtbank, men bestont u aan te klagen,
 En wreektge op deeze wys, u, die ik heb verschoont?

TICHELAAR.

Neen Heer, 'k beken, gy hebt my gunste toen betoont,
 En dagt licht, door die gunst, my aan u te verpligten, ten
 Of ook, 't was moog'lyk, myn getrouwheit zoude zwich-
 Voor 't minst, ge ontdekte aan my, van tydt tot tydt,
 uw hart, zwart

't Welk was van Haat en Nydt, en Moorrt, en boosheit
 Doch 't snoodste was, door my, zyn Hoogheit te ver-
 moorden. KORNELIS. woorden;

Ik merk, men hoort met lust, naar dezen schelm zyn
 Is 't om myn hoofd te doen, men sla den kop my af,
 Veel liever lyde ik zulks, dan cereeloos en las,
 U schult bekennen, wyl geen misdaat is bedreven;
 Ik wil voor 't vaderlant opofferen myn leven,
 Ja, voor zyn Hoogheit zelfs, uitstorten al myn bloet,
 Gewillig, onbevreesd, met een gerust gemoed.

FISCAAL.

Wetten,

Men dingt niet naar uw hoofd, dan vollegens 's Lants
 Die Wetten zullen u, wyl gy hebt schult, verpletten,

Ten

Ten zyge uw schult bekennt, en om genade smeekt
Zyn Hoogheit, die op 't strengft zich noit aan ymant

KORNELIS wreekt.

Ik schult bekennen! hoe! zoude ik myn ziel verraden,
En dus, door logenen, de vloekwet op my laden?
Neen, Heer Fiscaal, te vroom is Ruwaart opgebracht;
*kZal noit een schantvlek zyn van myn beroemt geslacht.

FISCAAL.

Gy blyft hartnekkig, en hoort zelve wat zy zeggen,
En onpartydig u, uw schult te voren leggen.

KORNELIS.

Wat zy ook zeggen, 't eene is enkel misverftant,
Verkeert verftaan. En wat u melt dien snoden kwant,
Is Logen, Lastertaale, en schelms van hem verzonnen;
Een' schelm is geen' Perfoon; hy is door 't Recht ge-
schonnen,

En kan, noch mag hier niet voor uwe Rechtbank staan;
Wyl hy verdacht is, neemt het Recht zyn woord niet aan,
Hy hebbe geen geloof. Des ben ik zeer verwondert,
Wyl zulk een' booswicht word gehoord, niet afgezondert
Van uwe Rechtbank. 't is geen kunst, een schyn-bericht
Te geven, wen door haat, men ymant valsch beticht,
Waar zyn getuigen? heeft hy schriften? blyk van waar-
heit?

Geen' Rechter geef geloof, of hebbe licht en klaarheit;
Dus kan men dagelyks elk slepen voor 't gerecht,
Wanneer men geeft geloof aan 't geene een' schellem zegt.

FISCAAL.

Ons is zeer wel bekennt, Heer Ruwaart, wie mag komen
Voor onze Rechtbank, ook is wel door ons vernomen
Wie Tich'laar is, en dus bevonden, dat hy mag
Getuig'nis geven, van de waarheit. Uw gedrag,
Bekent aan 't gansche Hof, bevestigt deeze waarheit,
En het getuigenis van haar, geeft zy veel klaarheit,
In alle omftandigheên, om u, met forsgewelt,
Tedwingen, torge uw schult, en meede plichtersmelt.
Men zal de waarheit u, door pyn, ter keele uitwringen,
En

44 DE BROEDER-MOORDT VAN

En door de folterkoort tot ſchult beken'tnis dwingen,
 Hierom bedenk u wel, beken vrywillig, en,
 Hoop op genade, wenge oprecht uw ſchult bekenn'.

KORNELIS.

'k Ben in de magt van wreê geweldenaars, myn leven
 Hebtge in uw hant, maar, noitzal my den moed begeven
 En ſchoon ik roeſtem, door de pyn, die't hart beknelt,
 Wat gy begeert, 't is valſch, en ſlegts door pyn gemelt.

JOAN.

Hier's geen bewys, myn' Heer, om hem ter Ply te bren-
 'k Zal op 't getuigenis van hen, zulks noit gehengen;
 Zie voor u wat gy doet, belydenis door pyn,
 De ſtrot ontwongen, moet verdacht den Rechter zyn,
 Myn' Broeders Neen, heb zo veel kracht, dan't Ja, van

FISCAAL.

Myn' Heer de Wit, begintge ook voor uzelf te vrezén,
 Of, in het melden der meêplichtigen, ook gy
 Uw deel zult hebben? Wie hartnekkig is, de Ply
 Gedwee moet maken.

JOAN.

Hoe! durf gy ons ook verdenken,
 Als of ik mynen Eedt bezoed'len zoude, en krenken?
 't Vermoede mag niet zyn van Hollants Advocaat,
 't Is tydt, 'k leg neder 't Ampt vrywillig, voordén Raadt,
 'k Verlaat uw Rechtbank, 'k wil niet zyn een oog ge-
 tuigen,
 Van uwe eenzydigheit, die't rechte krom wil buigen,
 Daar legt myn' Laſtbrief, en 't groot Zegel van het Lant.
 Ik ga.

FISCAAL.

Neen blyf, myn' Heer, 't Recht moet gy bién de hant.
 Gy doet zeer wel, uw Ampt te leggen neêr, op heden,
 Want, die verdacht is, kan noch mag, dit Ampt bekleden,
 Maar, gy word thans gekent van ons als meede Lid,
 Van het Juſtitie Hof. 'k heb laſt myn' Heer de Wit,
 Om in der Staaten naam, dit duid'lyk u te zeggen,
 Wanneerge, als Advocaat, uw Ampt woud neder leggen,
 Gy

Gy moet thans, nevens ons, aanhoren wat men zegt,
Wanneer uw' Broeder, op de Pynbank word geleg,
Op dat geen valsche maar men kooome te verdichten,
Of we onrechtvaardig hem, uit nydigheit betichten.

JOAN.

Hoe! pleegt gy geen geweld? te pynigen een' Man, kan?
Die onweerspreek'lyk zich voor 't Recht verded'gen
Noit zal ik stemmen tot vervloekte afgrysykheden;
Op 't los beschuldigen, te mart'len 's menschen leden.

FISCAAL.

Wanneer de zaake blykt aan elk, in 't openbaar,
Dan is de ontkenning slegts hartnekkigheid. 'k Zie klaar,
Gy vreeft, uw' Broeder zal aan ons te veel ontdekken.

JOAN.

Ja, logens vreeze ik, zult gy uit zyn halze trekken
Door eene onlyb're pyn.

FISCAAL.

Houd op, het is genoeg,
Heer Ruwaart, 'k bidde u, dat ge u naar bekent'nis voeg',
'k Verzeke u, wanneer gy wilt uw schult bekennen,
Vrywillig, zonder dwang, en ned'rig u gewennen,
Te doen een' voetval voor zyn Hoogheit, noch gena
Voor u zal open staan; maar, beef als 't is te spa,
Want, voor Barmhartigheid zal 't oogge zyn gesloten,
Men zal u, als verraar, ten spiegel voor de Grooten,
De Doot doen lyden, door de straf die op u past,
't Is geen bedryging', Heer, ik weet, en volg myn' last,
Bedrieg u niet, als of men slegts had voorgenoomen,
U streng te drygen, neen, 't zal tot de pynbank komen.
Wat zegt gy, blyfge noch hartnekkig?

KORNELIS.

Ja, ik kan
Niets anders zeggen dan 'tbetaamt een' eerlyk Man,
Die spreekt de waarheit.

FISCAAL.

Wel, Gy Heeren, stemt gy meede,
Om hem te Pyn'gen?

46 DE BROEDER-MOORDT VAN
DE GEDEPUTEERDENS.

Ja.

JOAN.

't Strydt tegens recht en reede.

FISCAAL,

Wel aan, Geweldiger breng hem in 't pyn vertrek.

KORNELIS,

(28) 'k Belache uw Pynigen, bet sulteren verwekk'
Meer kracht in myn gemoed, om de onschult te verded'gen,
Dan zy, die valschelyk dit durven hier beëdigen.

VIERDE BEDRYF.

EERSTE TONEEL.

ORANJE, KOLONEL.

ORANJE.

Joan heeft neer gelegd zyn Ampt, als Advocaat
Van Holland; is thans Lidt van 's Hofs Justitie raad!
't Groot Zegel is hy kwyt, 't is reeds gebragt in handen
Van haar' Hoogmogende.

KOLONEL.

Waar hy die dierb're panden

Wat vroeger kwyt geweest, het waarde Vaderlant,
Zou thans niet zyn in zulk een' jammerlyken stant,
Nu legt hy 't neder, wyl de vrees' hem heeft gdrongen;
In schyn vrywillig, om te worden niet gedwongen,
Tot afftant, maar te laat, wyl alles is verwart.

ORANJE.

hart,

Houd moed, myn' Heer, voor my, ik heb noch moed en
Indien 'er Eendragt is in 't midden van de Staaten,
En als me op onderstant zich zeker kan verlaten,
't Elendig Vaderlant te redden uit zyn' noodt, doot;
Maar, 't harte is my beklemt, 'k vrees Ruwaart gaat ter
Hy

(28) Dit wilme, dat Kornelis zoude gezegt hebben,
na 't Pynigen.

Hy wordgepynigt, wyl hy alles durft ontkennen,
KOLONEL.

Tot schand'lyke euveldaan dorst hy zich lang gewennen,
Het is hartnekkigheid, uit Haat, en bitfche Nydt
Gefproten, om te doen zyn Hoogheit bitt're spyt,
Uit vreeze of zyne hant den teugel mogte ontglippen,
Wengy hem vatte, al zou vermorz'len, op de klippen
Des vyants, 't Vaderlant; hy blyft laetdunkentftaan,
Op zyn befluit, om u te nemen nimmer aan
Tot's Lants Stadhouder, fchoon de Staaten zulks begeren,
En de Ingezet'nen, als Stadhouder, u reeds eeren,
Ik zwyg van dien beraamde en goddelozen moort.

ORANJE.

hoort,

Men heeft noch uit zyn' mond het fchelmftuk niet ge-
'k Hoop op zyn ontfchult, en, ten beste, 't uit moog vallen.
Wat zegt de Burgery? wat mompelen zy allen?

KOLONEL.

Zy zyn verbittert, en al 't grauw toont zich verwoed,
Op bei de Witten, 'k vrees, zy dorften naar hun bloet,
De naam van Lantverraars is in hun' mond befturven.

ORANJE.

ven,

't Zy hoe het uitvalt met de Wit, 't Grauw zal niet dur-
letstegens u beftaan, tot nadeel van de Wit,
Wanneer de Burgery gefchaart ftaat in 't gelid;
Wil met twee Reyen, van het Hof, de straat bezetten,
Tot aan 't gevangen huis en poort, en dus beletten.
Wen hy word weg gebragt, dat hem geen leet gefchiet.
Hun Vrouwen nad'ren. Ga.

KOLONEL.

'k Zal doen wat gy gebied.

T W E E D E T O N E E L.

ORANJE, MARIA, WENDELA, *Maria doet
een voetaal voor Oranje.*

W at's dit Mevrouw, reis, wilt gy dat ik myne ooren
Zal

Zal leenen naar uw klagt, en uwe red'nen horen.

Hy recht baar op.

M A R I A.

Wat hoore ik, groote Vorst, wat hoore ik, is het waar?
Word mynen Ruwaart thans gepyntigt? in gevaar
Gebragt; om door de pyn, te moeten iets verklaren,
Gansch strydig met zyn harte? en 't vroom gemoed be-
zwaren,

Met valsche logenen, van 't geen' hy nimmer dacht?
Slaat gy geloof aan 't geen men hebbe u aangebragt?
Heeft eenen valschen schelm geloof by u gevonden,
Die reeds zyn' goede naame, en eere heeft geschonden?
Die, door de wraak vervoert, dit schelmstuk dorst be-
staan?

En neemt gy 't los verhaal van eene Dienstineid aan,
Voor zuiv're waarheit? die den zin niet is gebleken,
En av'rechts heeft verstaan al 't geen zy hoorde spreken?
ô Neen, doorluchte Vorst, uw wysheit is te groot,
En Doorzichtkunde, om niet te merrekken, hoe snood,
En valschelyk men tracht myn' Ruwaart te verstrikken.
Hy 't Vaderlant verraân! een Zuil, niet om verwrikken,
Die Lyfen Leven heeft gestelt voor 't Vaderlant!
En, in zyn' grootste noot, heldadig bood de hant!
Getuigen zyn hier van (29) de groene Lauwerbladen,
Om 't hoofd gevlochten, voor zyn wyd beroemde daden,
En zulks getuigt (30) den Kop, te Dordrecht hem ver-
En 't Tafereel, daar hy den vyant in braveert. eerd,
Dit heeft hy tot een' loon, voor zynen dienst, ontfangen;
't Is, ter onsterf'lykheit; in 't Raadhuis opgehangen.
Wie heeft den (31) Bisschop in zyn' snellen loop gestuit,

Aan

(29) Zyn' Perzoon, en Oorelogs bedryven, zyn te Dordrecht geschildert, en 't schildery, t'zyner eere, in 't Raadhuis opgehangen.

(30) De Heeren van Dordrecht, verëerden hem, voor zyne Helden daden, een' Goude Kop, waarop zyne Daden gegraveert stonden.

(31) Hy heeft zyn yver getoont tegens den Bisschop,

Aan d'Yffel? wie, dan hy, op Chattam gevrybuit?
 Wie in Chyrnes de vloot des vyants stout besprongen,
 Verover't en verbrandt? wie hem tot Vreë gedwongen?
 Was 't Ruwaart niet? geschikt van 't Lant op Hollants
 Vloot,

Metlast, te doen al 't geen ten oorbaar hy besloot.
 Wie opende, dan hy, de keel van Hollants Havens? vens,
 Wie joeg een' schrik op 't lyf den Brit, door 't alom dra-
 Der Staatsche Ruiterye op Chattam? 't wierde ontrufft,
 Wyl Eng'lant, 't Staaten volk zag op zyne eige kust.
 Wie sloot voor d'Engelsman de Zee, en hielt haar open
 Voor Holland? wie wrong toe den hals der Theems, door
 't slopen

Van't Engels vaartuig? toengansch Londen was ontffelt,
 En ademloos, ja, schier ter neder lag gevelt.

In 't kort, 't is Ruwaart die dit alles dorst verrichten.
 En wylme zulk een' Helt met gruwelen betichten,
 Van Lantverraad, en Moort? het schreeuw't om hooge
 om wraak.

Wat overeenkomst heb' zyn daân, met zulk een zaak?
 Hy heb de Vreede, door zyn daden 't meest bevoordeelt;
 Hy's noch in staat om zulks te doen, wierd hy geoor-
 deelt

Slegts waart te zyn, om eens met Vrankryk in gesprek
 Tetreden, 'k twyfel niet, Mars stont op zyn vertrek,
 Waar op de Vreede eerlang, men zoude kunnen treffen.

ORANJE.

Mevrouw, stel u gerust, men kan dit wel beseffen:
 'k Weet wat den Ruwaart heeft, voor 't Vaderlant gedaan;
 'k Meen ook te weten wat hem hier toe porden aan;
 'k Geloof, wel meenende is geweest toen zynen handel,
 'k Geloof, 's Lants welzyn was den Regel van zyn' wan-
 del,

Maar,

aan de Yffel, de Engelsche Oorelogschepen, in Chattam
 en Chyrnesse, verbrant, en verover't, Engelant ontrufft,
 en dus de Vreede bevordert, in den Jaare 1666.

Maar, waar toe word den Mensch niet al door Nyt ver-
voert?

Verwaande Hoogmoed wel het woelend harte ont-
't Welklicht dan overflaat om 't kwaadste te verkiesen,
Uit vreeze of hyeens mogt zyne Achtbaatheit verlie-
Dus kan een' eerlyk man, de trouwste van den Staat, zen.
Een' schellem worden, zich begeven tot verraadt,
En om verraderye, en onbeschroomt, te plegen,
Zich zelf tot moorden, en bloetbaden toont genegen,
Om dat men al zyn doen nauwkeuriglyk verspiet.
Dit is niet nieuws, Mevrouw, het is wel meêr geschiet,
Zelfs in ons Vaderlant, doch, 'k wil het beste hopen,
Van uwen Man, en dat hy zich niet heeft verloopen,
In zulke gruweldaân. hy heeft noch niets gemelt,
En, naar 't beleiden, eerst den Rechter vonnis velt.
Wat my aangaat, is 't waar, ik wil het hem vergeven,
Mits, dat hy schult bekenne, en ongeveinst wil leven,
In alle oprechtheit, en ten dienst van 't Vaderlant:
Wat aangaat 't staats belang, 'k beloove u by myn hant,
Ik zal de zachtste weg en middelen gebruiken,
Die 't Recht onstoelaat, om het fors geweld te snuiken,
't Welk op zyn' ondergang en doot zal blyven staan.

WENDELA.

En wat heeft myn' Gemaal, 's Lands Advocaat gedaan,
Waarom verdenkt men hem, als zynde een' Lantverra-
Van wie koomt dit gerucht? of is hy ook den dader, der?
Van een' beraamde moort? zeg, wie beschuldigt hem
Met Lantverraad? gaf hy 'er ook toe zyne stem?
Zyn 't giffingen? 't is valsch, dus kan me elk een betich-
ten,

En in hun toom'loos brein een schelmsche daat verdich-
't Is de eigenschap van 't grauw, het duid of goet, of kwaat,
Na dat, in Oor'logs tydt, 't Schip zeilt van onzen Staat,
Indien 't gaat voor de wint, men zal de Stierluy loven,
Maar, raakt het in gevaar, men wil hun hoofden kloven,
Dit's noch te dulden van het onbezonné grauw,
Maar

Maar zullen Raden zelf den Stierman breng' in 't nauw,
Dit's onverdragelyk, en schreeuwt om wraak, ten Hemel.
Thans moet hy zuchten, om het onbesuift gewemel
Van 't Grauw. Hy hebbe uit noot, zyn ampt, (32) hem
opgeleid,

Verlateu, en zyn' dienst, als Advocaat, ontzeit, ver,
't Ondankbaar Vaderlant. 't Gedenkt niet meêr aan d'y-
Betoond in zynen dienst; hy (33) was den sterkste dryver,
Ter bouwinge van eene ontzachelyke Vloot,
Als 't middel zynde om 't Lant te redden uit zyn' noot?
Hy zorgde, en onvermoeit, om alle krygtuighshuizen,
Zelfs dubbel, te voorzien van Scheeps Metale buizen?
Toen hadme een Vloot in Zee, een Vloot lag aan den wal,
Om, by verlies, 't verlies weêr, met een dubbel tal,
Te boeten, tot ontzach, en schrik van d'Engelander.
Was de eerste vloot verminkt, men zag terstont een an-
Ook hadd' hy wapenen in 't tuighuis, vast gestelt, der.
Te houd' in voorraad, voor twee Legens in het velt.
In tydt van Vreede, om niet, als 't nypt, te staan verlegen,
Maar te allen tydt te zyn in staat, om 's vyants degen
Te kunnen wederstaan; dus kleefde dezen last,
Van 't Vaderlant, alleen op zyne schouders vast,
En, 't is een wonderwerk; noch wist hy af te leggen
's Lants schulden, 't middel wees hy, zonder tegen zeggen
De Staaten aan, waar door zulks althans doen'lyk waar,
Zelfs, zonder 't Vaderlant te stellen in gevaar.

Hy

(32) Joan, wiert Loontrekkent Raadsheer op zyn 22ste jaar, Raad Persionaris op zyn 29ste jaar, heeft 18 jaren gedient, is geboren 24 September 1625., om 't leven gebragt 20 Augustus 1672. Kornelis is geboren 19 Juny 1623., en vermoort, ten zelven tyde met zynen Broeder,

(33) Joan, heeft zynen yver getoont in 't bouwen van Schepen, Voorraat te hebben van Oorelogs Ammonitie, in de Magazynen, en in het afleggen van 's Lants lasten, 't welk ter verwonderinge strekke, heeft hy de In- en Opgezetenen, van Schattingen, en Imposten, merkelyk verlicht.

Hy werkte daghen nacht voor zyne Burgerye,
 Om hen van Schattinge, zo veel' hy kon, te vrye.
 Hy heeft ook d'Impost doen vermind'ren, in een' tydt,
 Wanneer men Schattingen moest vord'ren tot den frydt.
 Dit heeft Joan gedaan; wie kan hem evenaren?
 En zulk een' Man durf't Grauw met Lantverraadt be-
 zwaren!

Een' Man die wonderen voor Holland heeft verricht,
 Wie was't, toen Hollants Vloot voor Eng'land was ge-
 zwicht,

En in's Lants Havenen, rontomme was besloten,
 Doord'Engelander, die'er voorlag met'zyn Vloten,
 En voerde Bezemen, en Schrobbers in het Want,
 Als hadme ons uit de Zee gevaagt, ten hoon van't Lant,
 Toenme alle Bakens hadde in Texel opgenomen,
 Uit vrees dat d'Engelsman zou in de Havens komen;
 Wie (34) Lootste Hollants Vloot by nacht, toen't zee-
 gat uit?

Dan myn' Gemaal, die door dreef zyn beraamt besluit,
 Zelfs tegens't oordeel van veel Lootsen, en zyn vrinden;
 Met zeltig Lootsboots dorst hy't werrek onderwinden,
 Elk met een' Fakkell, die zyn licht gaf vanden Boeg; En

(34) In den jaare 1666, lag de Engelsche Vloot voor de Hollandfche Havenen, met Schrobbers en Bezemen in't Want, als hadden zy de Hollanders uit der Zee gefchropt en gereegt, alle de Bakens waren, uit vreeze, dat de Engelsche elders wilden landen, opgenomen, Tromp hien- gelde in de Noortzee, wachtende de hulpscheepen uit de Havens, wyl hy onmagtig was, om, zonder hulp, de Engelsche van de Zeegaten te slaan, men zag geen kans om de Vloot uit te boegfeeren. uit vreeze van vast te raken, 't gevaar was groot, de noodt eiste eenen Man, om't werk uit te voeren. Joan de Wit, begeeft zich, met 60 Lootsboten, in den nacht, vooruit, yder boot voerde brandende fakkels, om te lichten, endus bragt hy de Vloot, zonder fchaade, in Zee.

En voerden 't lofflyk uit; wyl 's morregens, al vroeg,
De Vloot in volle Zee gebragt was, waar op wachten
Den wakk'ren Harpertsz Tromp, die, met vereende
krachten,

Des vyants Vloten dreef in Zee, van Hollands kust.
Dit heeft Joan gedaan, wiens ziel men nu onrust.
Ach! 'k bid zyn Hoogheit, wil dit ryp'lyk overdenken
Of zulk een' Man zyn' Eed en Eer zou kunnen krenken.
Herstel hem, Jonge Vorst, in zyne waardigheid!
Herstel hem, in het Ampt, door dwang ter neêr geleid.

O R A N J E.

Mevrouw, gy eischt veel meer dan is in myn vermogen;
Het zyn 's Lands Staaten die hem kunnen weêr verho-
gen;

Wy weten welk een' dienst hy heeft gedaan aan 't Lant;
Wy roemen zyne Daan, en eere zyn Verstant;
Zyn' grooten Yver is, ten allen tydt, gebleken;
Van zyn Zorgvuldigheid noch veele monden spreeken,
En zyne Waakzaamheit is te over ons bekend.
Ach! hadd' hy van dien weg zich zelf niet afgewent!
Ten minste niet aan 't Hof gegeven zulk vermoeden;
Waar door de Burgery geraakt is aan het woeden,
En 't onbezuisde grauw dien groote Man veracht,
Hy ware nimmermeer in dezen staat gebragt.

Ik bid den Hemel, dat zyne onschult klaar mag blyken,
't Vermoeden valsch is, hy, met de eer zich moog verry-
ken, trouwt,

Als Voorpraak van ons Lant, dien 't Zegel word ver-
Wat my aangaat, 'k ben geen party, indien geen fout,
In zyn bewint, zal zyn voor 't Vaderlant, bevonden.
Noch is 'er iets, Mevrouw, 't welk ik u moet verkouden,
Gy weet waar toeden Staat my thans verheffen wil, stil,
't Is 's Lants Stadhouderschap, 'k bid, dat hy zich houwd
En niet 'er tegensdruift, wyl 't woelen niet kan baten,
't Is vast besloten by de Souvereine Staaten.

'k Bid u, noch eens, Mevrouw, beweeg'er toe uw' Man,
Hy geeve meê zyn stem, wyl hy 't niet weren kan,

Dit zal zyn' luister weêr in top van Eer doen reizen,
Maar, blyft hy hoofdig, 't Hof zal hem den uitgang
weizen,

Indien 't geen Reekeninge afeifcht van zyn bewint,
Ik raade u zulks, Mevrouw, al een' getrouwe vrint.

WENDELA.

Ik zal, zo 't moog'lyk is, hem trachten te overreden.
Maar....

ORANJE.

Zwyg, Mevrouw, ik zie de Heeren tot onstreden.
Ik bidde u, ga van hier, eer gy den uitslag hoort,
't Zy hy bekent heeft, of ontkent dien gruwel moort.

MARIA.

'k Beeve in de onzekerheit, hoe d'uitslag mooge wezen.
Myn' Ruwaart! Hemel! Ach! ontlast myn hart van 't
vrezén.

ORANJE.

Ga, ga, Mevrouwen, ga, waarom vertraagt gy nu?

MARIA

'k Beveele, ô Ed'le Prins, myn' Man alleen aan u.

DERDE TONEEL.

ORANJE, JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEER-
DENS, PROCUREUR GENERAAL, SECRE-
TARIS.

W

ORANJE.

at brengt gy ons? heeft hy aan u het feit beleden?

JOAN.

ô Neen, hy hebbe 't feit ontkent, met kracht'ge reden,
En Tich'laar, als een' valsch getuigen, uitgedaagt.
Des moet hy ondergaan, die Hem heeft aangeklaagt,
Dezelve straffe, als myn' Heer Broeder stont telyden;
Niets hem verschonen, noch van straffschult kan bevry-

FISCAAL.

den.

Mits 't waar zy, dat hy valsch getuigenisse geeft,
En den betichten niet voor 't dood'lyk vonnis beeft,
En

En daarom 'tgruwel stuk, hartnekkig blyft ontkennen,
 En duszyn ziel vermoort, om 'tlichaam niet tefchennuen,
 Maar, wen hy andermaal gevoelen zal de pyn,
 Dan zal het blyken, of hy zal bestendig zyn.

JOAN. den?

Wat neemtge voor? wiltge op de pynbank hem vermoor-
 Is't om zyn hoofd te doen? onnodig dan de koorden,
 Om zyne leên van één te rekken, tegens 't Recht;
 Sla hem de kop af, want, als die ter neder legt,
 Dan is uw' moed gekoelt; gy dingt naar Ruwaartsleven.

FISCAAL.

Myn' Heer de Wit, gy word te driftig voortgedreven,
 Denk op u zelve, Heer, of 't eens wierd uwe beurt.

JOAN.

Is'tu om my te doen? welaan Bloetdorft'ge, scheurt
 Aan flarden, 'tlichaam, 'k geef't voor 't Vaderlant ten
 Indien ik heb misdaan; of hang'het aan stadsveste, beste,
 Ten spiegel voor elk één die plegen durf verraadt.
 Maar, eer gy Heer Fiscaal, uw handen aan my slaat,
 Bische ik bewys van u; gy moetme eerst overtuigen
 Van misdaat; anders spatte uw dreigement aan duigen.

ORANJE.

Houd op, myn Heeren, 'k bid, vermy verbittering',
 En maak een einde van 't verdrietig Rechtsgeding,
 't Regt is voldaan, dewyl' het Ruwaart vindt onschuldig,
 Door zyne ontkenninge van Moort, Laat ons geduldig,
 Den tydt afwachten tot hy ons meêr op'ning' geeft,
 Van Anna's reden, dat den Ruwaart dus lang leeft,
 Achte ik is oorbaar; wil dit stuk niet langer rekken;
 Bedenk een' midden weg, 'tzy datg' hem doet vertrek-
 Uit Hollans palen, of, hem in bewaring'houwt. ken,
 Maak hier op uw besluit, 'twerk worde u toevertrouwt.
 En zyn beschuldigers hebt gy niet meêr van noden,
 Des zoude ik hen ontslaan, na gy ze hebt ontboden,
 Dit's myn gedachte, voorts beveele ik u de zaak.

VIERDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS,
PROCUREUR GENERAAL, SECRETARIS.

FISCAAL.

smaak,

Vindge in den voorstel van zyn Hoogheit een'ge
Myn'Heer de Wit'engy, myn Heeren, laat ons horen
Uw mening', zal men hem opsluiten, als te voren,
Of, word het Vaderlant, voor eeuwig hem ontzegt.

JOAN.

Noch 't één, noch 't ander, wyl 't is strydig tegens't Recht,
Of, hy moet schuldig, of, onschuldig zyn bevonden,
Indien hy schuldig is, dan volgt de straf de zonden,
Is hy onschuldig, 't welk thans duid'lyk blykt en klaar,
Is onrechtvaardig zulk een vonnis, al te zwaar,
Opwelk een' gront, myn Heer, kan 't Recht dit vonnis
vellen?

len,

Men moet hem, na het Recht, weêr in zyne eer' herstel-
Vry uit doen gaan, als zynde onschuldig, wyl men valsch,
Hem heeft gedongen, om een' schellem, naar den hals;
En Vonnistge anders, dan is 't Vonnis onrechtvaardig.

FISCAAL.

Myn'Heer, gy schikt de zaak net op, en overaardig,
Zyn onschult blykt by ons zo klaar niet, dan gy zegt,
Men word licht door den tydt wel klaarder onderrecht,
Want, stel, 't is logen, en van Tichelaar verzonnen,
Hy is van Lantverraadt genoegzaam overwonnen,
Wyl zelf hy toestemt, 't geene Anna heeft aangehoort,
Uit zynen mond, doch, met verdrayinge van 't woort,
Wiedus onnozel, die niet duid'lyk zulks kan merken?
Des is myn oordeel, eer hy voortgaat in zyn werken,
Hem op te sluiten, opdat hy geen kwaat ons brout.

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Hy kan onmoogelyk, al was hy noch zo stout,
Wen hy gebannen is, het Vaderlant meêr hind'ren,
Ook zal zyne Achtig', by den vyant zeer vermind'ren,
Wyl

Wyl elk't verraad bemint, maar, den Verrader haat,
Desachte ik't veiligst, hem te bannen uit den Staat.

TWEDE GEDEPUTEERDEN.

'k Stem't meede, wyl de Prins tot zagtheit scheen genegen.

DERDE GEDEPUTEERDEN.

Hy kies dan Vrankryk voor de Vaderlantfche wegen.

JOAN.

Dewyl gy 't alle stemt, geeve ik u meê myn stem.

FISCAAL.

Gy stemt dan alle, om dus den Ruwaart uit den klem

Tegens de Secretaris.

Teredden? nu wel aan, wil dus zyn Vonnis fchryven.
Waar zalme met Anna. en Tichelaar nu blyven?

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Onbiedze, en laatze gaan, waar heen't hen beide lust.

TWEDE GEDEPUTEERDEN:

ô Ja! dus krygt men eens van al dit woelen rust.

DERDE GEDEPUTEERDEN.

Zyn Hoogheit hadde meê die zelleve gedachten.

JOAN.

trachten.

Wel aan, 't gefchiede, 'k wil niet streng naar wraake

VYFDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS,
SECRETARIS, GEWELDIGER, PROCU-
REUR GENERAAL. *De Heeren gaan zitten.*

FISCAAL. *Klinkt met de tafelfchel.*

Haal Tich'laar, en Anna, brengtze voor 't gerecht.
Geweldigcr huigt zich.

Door wie, myn Heeren, word den Ruwaart aangezegt
Zyn Vonnis, enden tydt wanneer hy moet vertrekken?
Hy mag niet langer, dan dees' dagh den uitstel rekken,
Indien hy niet begeert te worden uitgeleid

JOAN.

Dien laft neeme ik op my, 't word hem terftont gezet.

ZESDE TONEEL.

JOAN, FISCAAL, DE GEDEPUTEERDENS,
SECRETARIS, PROCUREUR GENERAAL,
GEWELDIGER, TICHELAAAR, ANNA.

JOAN. *Tegens Tichelaar.*

Ontmenschte Booswicht, thans ontdektme uw God-
loosheden,
Hoe valsch, boosaardig gy gezworen hebt uwe Eeden,
In het beschuld'gen van myn' Broeder met een' Moort.
Gy schellem hebt verdient, door eene folter koort,
De valscheit van 't gezegde op heden te belyden;
Myn' Broeder moest om u met deze Rechtbank stryden,
Doch, door des Hemels hulp, schoon gy zyne Achtung
schent,
Heeft hy 't Beschuldigde verfoeit, volstrekt ontkent.
Des zyt gy waardig, zelf de straf te moeten lyden,
Die hy moest ondergaan, na 't Recht, ten allen tyden.
tegens Anna.

En gy, leer beter, en besnoer uw' lossen mond,
Zyt wat voorzichtiger, spreek op geen' lossen gront,
Van uw gehoor, dewyle, als 't blykt, 't gehoor kan dwalen,
Of uw lichtvaardigheid zult gy wel dier betalen.

TICHELAAAR.

Dan mag, noch kanme, na gy zegt, geen Lantverraadt,
Oit brengen aan den dagh, wanneer een' onverlaat,
Verhart in boosheit, 't Feit, hartnekkig durve ontkennen.
Ik geef my over; wil van lit tot lit my schennen,
Wen ik onwaarheit spreek. Maar, stel, 'k blyf by myn
woort,

En sta onwrikbaar uit, met hem, de Folter koort, ken?
Na wien van beide zal zich 't Recht dan kunnen schik-
't Moet dan, door ons gedrag, ontknopen deeze strikken;
Men geef dan op Anna's, en myn gedrag wel acht,
En op des Ruwaarts. hy, die large, al was verdacht,

Waar

Waar word den meeste ſchyn van waarheit in gevonden?

Ik blyf beftendig, in al 't geene ik durf verkonden,
En zal 't geftant doen, zelfs al bragtge my ten doot.

ANNA. gebood

'k Heb niets gezegt, myn' Heer, dan 't geen my 't Recht
Te zeggen; doch, ik meen 't gezegde wel te weten,
En van 't gehoorde hebbe ik geenen ſtip vergeten,
Doch, door een loffe tonge is 't van my uitgebragt.

FISCAAL.

Gy hebt gedaan, draagzorg dat gy uw' plicht betracht,
En althans vaardig zyt wanneerge word ontboden,
't Kon zyn datme in 't vervolg u weder had van noden.

tegens den Geweldiger.

Ontſluit de deure, en laatzte in vryheit henen gaan.

PROCCUREUR GENERAAL.

Myn' Heer de Wit, ik bidde u, wil u wel beraan,
Om niet het Vonnis aan uw' Broeder zelfte brengen.

JOAN.

'k Getrooft my alles wat den Hemel wil gehengen.

V Y F D E B E D R Y F.

E E R S T E T O N E E L.

ORANJE, FISCAAL, PROCCUREUR GENERAAL;
DE GEDEPUTEERDENS.

ORANJE.

Hoe raakt den Ruwaart uit zyn banden; eenmaal vry?
'k Vrees voor 't onſtuimig Grauw, en 't woën der
Burgery; treden,

'k Vrees zy den Ruwaart, wen hy van de Poort koomt
Mishand'len zullen, en verſcheuren zyne Leden.

Joan is, met zyn Koets gebragt tot voor de Poort

Van het gevangenhuis, en voert noch 't hoogſte woort.

(35) 'k Zal zien, zegt hy, wie zich zal durven verzetten,
 En 't uitgeleide, van myn' Broeder, my beletten.

Dus is hy onverzaagt, de trappen opgegaan,
 Tot by zyn' Broeder, schoon hem zulks wierde afgeraân.
 Wat raadt; 't is niet dan Moort en Doodslaau wat zy
 momp'len; len;

'k Vrees datmetracht de deur der poort te overromp'-
 Desachte ik 't beste, dat den Ruwaart blyf dees' nacht,
 Noch op de Poorte, of 't volk in stilte wierd gebragt;
 In tusschen kan Joan, wen hy 't begeert, vertrekken;
 En laat de Burgers, toteen' Lyfwacht hem verftrekken,
 En dus bevryen voor het tomelooze Grauw.

FISCAAL,

Hy brengt zich zelve, door zyn forshiet, in het nauw.
 Behaagt het u, men zal uw meninge aan hem brengen.

ORANJE.

Ja, laat hy zynen tydt, tot in den nacht, verlengen.

PROCUREUR

'k Neem dezen last op my.

ORANJE.

Daar zyn hun Vrouwen, 'ga.

T W E E D E T O N E E L.

ORANJE, MARIA, WENDELA, DE GEDE-
 PUTEERDENS, FISCAAL.

WENDELA.

Hoe! is ook myn' Gemaal geraakt in ongena,
 Van 't onbezuisde Grauw, en Haagsche Burgerye?
 Moet hy hun bitt'ren haat, en hoon, en smaatheit lye?
Men schreeuwet niet anders, 't zyn verraders van het lant;
Weg met de schellemen, zy moeten voort van kant.

Is

(35) Joan, wiert van zyne vrienden geraden, niet op de
 Gevange Poort, by zynen Broeder te gaan, waarop hy zou-
 de gezegt hebben. 'k zal zien, wie my beletten zal, mynen
 Broeder af te halen.

Is dit te dulden van u Ed'le Mogenheden?
 Zal dus uwe Achtbaarheid, met voeten zyn vertreden
 Van 't tomeloze Grauw? dat alles valsch verdicht,
 En wederhorig is, in 't oeff'nen van zyn' plich-
 Zyn Hoogheit neem toch myn' Man in zyn bescher-
 ming'; (ming,
 Behoed hem voor het Grauw; Ach! heb met my erber-
 Laat onbeichadigt, hy weër keren in zyn huis.

ORANJE.

Mevrouw', hy heeft te veel gewaagt, zich in 't gedruis,
 Der tomeloze schaar, dus roekeloos te geven,
 En, tegens vrienden raadt, te spelen met zyn leven.
 'k Heb last gegeven, wen hy vande poort wil gaan,
 Men hem geleide, opdat zy hem niet randen aan,
 De Burgery, zal hem verzellen, 't Grauw afweren,
 Hy kan, wanneer 't hem lust, naar zynen huize keren.

MARTA.

En moet dan myn' Gemaal noch langer op de Poort
 Gevangen blyven? dit is immers ongehoort,
 Hy's valschelyk beticht; en heeft de pyn verdragen;
 Hier opgebannen; zeg, waarom hem niet ontslagen?
 Den schelm'schem Tichlaar blaast het moort-vuur aan;
 hift op

Het volk, om Ruwaart te vermorzelen den kop;
 Ja durft, Groot Moogende, u wel schandelyk verdenken,
 Als of u Edelen het Recht had durven krenken,
 Hem niet gevonnist na zyn misdaat, maar, telaf
 Gehandelt, wegens 't Feit, in opzicht van zyn straf.
 Zy zyn wel overtuigt, zegt hy, dat ik de waarheit
 Gesproken heb; wie eischt een duidelyker klaarheit?
 Dan in myn vryheit? 'k ben 'er weder in herstelt;
 Indien ik schuldig waar, de onwaarheit had gemelt,
 'k Moeste ondergaan de straf, die by, na't Recbt, moet byden.
 Maar, neen, me ontslaat my, en voor laster zym vryden,
 Men zegt, by heeft de smert der Pynbank doorgegaan,
 En blyft ontkennen; maar, hoe 't pyn'gen is gegaan,
 Stel ik aan 't oordeel van de geen die 't pyn'gen weten,

Hoe

*Hoe laffelyk men zich hebbe in zyn' plicht gekweten.
Hy word gebannen, en is ſchuldig om de doot
Te lyden, wegens Moort, dien by in 't hart beſloot,
'k Zwyg van verradery met Vrankryk, ten verderve
Van't Vaderlant, bieromme is 't billyk dat by ſterve.
Dit zegt dien booswicht, en verbittert dus het hart
Van onze Burgery, die hy tot wraake ſart.
Staat u te dulden, datme uw rechtbank dus beſchuldig,
Van onrecht, en beroerte in 't volk vermenigvuldig?
En brenge in 't uiterſte gevaar, de gansche Stadt?
Waarom word dezen ſchelm, om oproer, niet gevat?
Hy 's niet bedekt, hy durft zich openbaar vertonen;
Of, hebb'hy vryheit om u Eedelen te honen?
Te brengen mynen Man in 't uiterſte gevaar?
Ik bidde uw Hoogheit, dat gy hem voor't Grauw bewaar!
En hem door magt van volk, voor't woeden wilt be-
ſchermen,*

Opdat ik hem noch eens magh drukken in myne ar'men,
Of't was de leſte maal, eer hy het Lant verlaat.

ORANJE. *tegens de eerſte Gedeputeerden.*

Brengal de Burgerye in wap'nen; ſteltze in ſtaat,
Om, van alle overlalt, de Witten te bevryden,
Ontbied dry Eſquadrons der Ruitery; zy ſtryden,
Indienme pleegt geweld, voor de Eere van het Recht;
Laat aan de Burgery, rontborſtig zyn gezegt,
Dat men de Witten zal in haar bewaring laten,
Tot dat hun onſchult zy gebleken aan de Staten,
En zyn zy ſchuldig, 't Hof zal vord'ren hun ter ſtraf.

GEDEPUTEERDEN.

af.

'k Hoop, door myn red'nen, hen van 't woen te brengen

ORANJE.

'k Zie den Geweldigere zeer driftig tot ons nad'ren,
Vlieg; wil de Burgerye, op't ſpoedigſte vergad'ren,
Ga met 'er Kapiteins naar boven, by de Wit.

GEDEPUTEERDEN.

Myn' Heer, 'k volbreng uw' laſt.

DERDE TONEEL.

ORANJE, MARIA, WENDELA, DE GEDEPUTEERDENS, FISCAAL, GEWELDIGER.

ORANJE.

Hoezytge dus verhit,
En zo verbaast; wat is 't; wie jaagt u herwaarts heene?

GEWELDIGER.

Ontsteltenisse en schrik; geen Burger, ja, geen ééne,
Is onder al den hoop, ofschreeuwt van wraake en Moort.
*Wy hebbenze in den kuip; de scbelmen moeten voort;
Die Lantverraaders moetme aan duizent stukken scheuren;
Geen Lantverkoper zal zyn hoest weer opwaarts beuren;
Dien Prinsfen Moordenaar vermoort men, en slaa doot
De scbelmen, dus men 't Lant zal redden uit zyn' noot;
Is 't Recht tbans krachteloos, om Moordenaars te straffen,
En Lantverraders? 't is dan tydt, dat wy verschaffen
Hen loon, voor 't gruw'lyk feit, dus schreeuwt men on-*
bessult,

Wyl een' verwoede drom, door de and're henen druift,
En dondert op de Deur met scherp gelaan Musketten;
En hag'len steenen, om ons alle te verpletten,
Terwyl weér anderende Daken klaut'ren op,
Der naaste huizen, om, van hunnen hoogsten top,
Wel acht te slaan, dat, door de vlugt, zy 't niet ontkomen,
Met uit te breken, of te klimmen in de bomen,
En neêrgelaten, zich verschuilen in een huis.
Dus blixemt yder één het vuur, met groot gedruis,
Ten monde en oogen uit. wat raadt om hen te teug'len?
De Razerny vliegt voort, zy schynt te hebben vleug'len;
Ik houw de grendelen en deur wel vast in 't slot,
Maar vreeze dat de doot zal zyn des Witten lot.
Wat raadt, myn' Heer, 'k weet niet wat of ik zal
beginnen,

Tot stuiting' van 't geweld, kunt gy ook iets verzinnen?

ORAN-

ORANJE.

Myn' Heer Fiscaal, 't voegt u te stillen 't volk, door reën;
Ga, met myn Helbaardiers, de oproer'gen tegen treën,
En wil de deur der poort rontomme wel bezetten.

FISCAAL.

Ik zal, zo 't moog'lyk is, hun fors gewlt beletten.

VIERDE TONEEL.

ORANJE, MARIA, WENDELA, DE GEDEPU-
TEERBENS, GEWELDIGER.

ORANJE.

Hoe kooft gy hier, indien het volk wil, met geweld
De Deure oprammen?

GEWELDIGER:

'k Hebme in lyfsgevaar gestelt,
Om zyne Hoogheit, en de Staaten te verwitt'gen,
Hoe 't thans gefchapen ftont met ons, en om hun hitt'gen,
Gemoederen te outgaan, begaf ik my naar 't dak,
En krom het veinster uit, toen kon ik met gemak,
My, door het naafte huis, tot u, in 't Hof begeven.

MARIA. *Hier word gefchoten, en gerucht gemaakt.*
Wat vreezelyk gerucht! men neemt de Witten 't Leven!
'k Hoor fchieten! en voor 't Hof een fchrikkelyk gedruis!
Koom Zuster; vliegen wy; men morzel onstot gruis;
Wen ik flegts 't leven van myn' Ruwaart kan befchermen;
Zy zullen, hoe verwoed, om Vrouwen zich erbermen;
Koom, vliegen wy door 't spits van hun vervloekt ge-
weer;

Ik fterve, wen hy fterf, ik wil zegaan ten keer,
En zal my voor de Deur der Poorte moedig zetten.
Koom, volgme, 'k zal aan 't Grauw den ingang wel
beletten; lyf,
En wie 't durve onderftaan, moet eerst, door dit myn
Een' doorgang banen, en vermorzelen dit wyf.

WENDELA.

Welaan, 'k heb moet en kracht, ik zal u onderfteunen,

ORANJE.

ORANJE.

Mevrouwe blyf, wil opgeen' zwakke rietftaf leunen,
Het grauw word meêrtot wraak, door tegenftant, gefart

VYFDE TONEEL.

ORANJE, MARIA, WENDELA, GEDEPU-
TEERDENS, GEWELDIGER.

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Dat Hemel, Aarde en Zee, zich onder één verwart;
Al de Elementen, tot hun' eerften Bajert keren.

ORANJE.

weren,

Wat is'er gaans, myn' Heer! hoe, kan men't grauw niet
Nu reeds, door myne wacht, bezet is deure en Poort?

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Vervloekte! Afgryfelyke! en noit gehoorde Moort!
ô Wreetheit zonder ga! waar van de nagebuuren,
Gewagen zullen, 't stuk verfoeyen te aller uren.
ô Gruwel! noit gehooft in dit ons Vaderlant.

ORANJE.

Waar zyn de Witten?

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Ach! de Witten zyn van kant.

WENDELA.

Ai my!

MARIA.

ô Hemel! wil my sterken.

ORANJE.

Wil ons melden,

Wie of de Broederen, moortdadig neder velden,
Opdat, naar eifch van't Recht, die boosheit word geftraft:

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

Datme al de Burgery dan Loon na 't werk verfehafft;
Roey uit, met eenen flag het graaf'lyk Schravenhage,
Het brande als Troye aan zyn vier hoeken, lichter lage,
Wylze alle fchuldig zyn aan dien vervloekte Moort.

E

ORANJE.

ORANJE.

Melt ons de omftandigheên, myn' Heer.

EERSTE GEDEPUTEERDEN.

'k Was op de Poort,

Met eenige Amtenaars, en Burgers, neêr gezeten,
 Wanneer Joan zei. *wel te willen van hen weten,*
Wat hun begeerte zy: indien men was beducht,
Dat zy hun banden wilde ontkomen, door de vlugt,
Of, tegens hunnen wil, te trekken uit dees Landen,
Gaf by zyn woort, dus lang te blyven in hun banden,
Tot dat hun onfchult, of hun fchult zou blyken klaar.
 (Ik hadde 't zelfde aan hen beneên gezegt.) 't is waar,
 Wel een'ge namen, in dien voorftel, goed genoeg,
 Maar and're gingen, by de oproerigen zich voegen,
 En fchreeuwden niet dan Moort. 't was, *flaa de fchelman*
 In die onzekerheit, en allergrootften noodt, *doot.*
 Sloot men de Deur der Poort vast toe met fterke kram-
 Endikke Grendelen, voor 't fchielyk open rammen, men,
 Men fmeet de kamerdeur der Broeders, mede in 't slot,
 Wy hoorden op de Deur ftraag fchiëten. 't woedent rot,
 Wierp op de Poortdeur ook een menigte van fteenen,
 De Broeders zuchten, en den Ruwaart zagme wenen.
 (Hy lag op 't ledikant in zyn' Japonschen Rok.
 In die benauwtheit kwam, en vroeg hem zynen Kok,
 Of hy begeerde, wyl 't wierd laat, te middagmalen.
 De Broeders wilden ons, zo 't fcheen, voor 't lefte ontha-
 len,

Men bragt de spyze op, en wy hielden 't middagmaal.
 Doch, nauw'lyks hadden wy genoten dit onthaal,
 Of hoorden op de deur verwoed en vreesch'lyk kloppen,
 Met zwaare Mokers; 't was vergeefs de breuk te stop-
 pen,

Met kisten, wyl 't geweld zulks ftelden gansch teleur,
 Men vloog de trappen op, tot voor de kamerdeur
 Der twee Gebroeders, en zy riepen *Doet ons open,*
Of zullen met geweld de Deur ter neder lopen;
 En wyl de Deure voor hen niet wierd op gedaan,

Be-

Bestont de boosheit, flukste spannen Snaphaans haan,
 En schoten op, en door de Deur, na kort beramen,
 Wiert zy geopent, en de oproer'gen binnen kwamen.
 Joan vroeg onverlaagt, *wat hebige met ons voor?*
Koom af, was 't antwoord, en gy zult het zien. hier door
 Bemerkte ik wel hoe veeg was 't Leven van de Broeders,
 Die zestien jaren 't Lant verstrekten tot behoeders.
 'k Zocht hen te stillen; neêr te zetten door de reên,
 Maar 't was vergeefs. men hielp den Ruwaart haastig
 kleên;

Hy hadde één bovenkous pas aan zyn Beengetrokken,
 Of wierd al voort gestuuwt, gefleurt by hunne rokken.
 Joan kreeg op den trap, in 't afgaan, cene wond'
 Aan zynen hals. hy kooft beneên, daar alles stont,
 In wapenen: en word gevat, ter neêr geslagen,
 En wredelyk vermoort. dus eindigde zyn dagen.

WENDELA. wraak.

ô Gruwel! Hemel! wraak! 'k roep wraake! ô Hemel!

MARIA.

Vervloekte Burgerye, ik hoop noch met vermaak, wen.
 Uw dodelyke straf, voor 't schellemstuk, te aanschou-
 ô Hollant! 'k vrees, dees' moort zal u eerlang berouwen.

Z E S D E T O N E E L.

ORANJE, MARIA, WENDELA, GEDEPU-
 TEERDENS, FISCAAL, GEWELDIGER.

ORANJE.

Zyn bei de Witten dan vermoort en omgebracht?
 Heeft myne voorzorg, tot 'er hulp, niets uit ge-
 wracht?

FISCAAL. ten,

'k Kwam, met de Helbaardiers, de Deur der Poort bezet-
 Om 't breidelooos geweld der Burgers te beletten,
 Men vroeg, *wat kooft gy doen, is 't om de schell' men af*
Te balen van de Poort, tot hun verdiende straf?
 Indien zy schuldig zyn, sprak ik, *men zalze straffen,*
 Maar, *pleeg toch geen geweld. Men zal 'er loon verschaffen.*

Was't antwoord, ga van hier, wy zullen hen doen Recht,
 Wanneer het vuur der wraak wat nader word gelegd,
 Aan hunne scheenen. 'k zeide, Ach! mannen! wilt bedaren,
 Pleeg geen weêrspannigheid; weêr d'op'roer van de scharen;
 Wees toch geboorzaam aan uw wettige Overheit,
 Als't Burregers betaamt. Men riep, Als me ons misleit;
 Verraders vryspreekt; en, om ons te blinden de oogen,
 Het Lant ontzeilt; in schyn', men had dan geen vermogen,
 Om 't Vaderlant te schaden, is 't billyk, dat men acht
 Op uwen handel slaat; en zelv' bouw goede wacht.
 Hierom, myn' Heer Fiscaal, kunt gy van hier vertrekken,
 Of oog getuigen, van der Witten straf, verstrekken;
 Pleeg op ons geen geweld, of 't zal u slegt vergaan.
 In tusschen slootme een kring, waarin wy moesten staan,
 Zo dat geen één van ons de Deure konde nad'ren,
 Ik zag 't verwoed gespuis tot eenen hoop vergaad'ren,
 En naar een kort beraad, kwam 't volk, met groot getier,
 Door de onzendringen, men ont sach geen Helbaardier,
 Maar bondsden op de deur; en wistenze te slopen?
 Toen, met een dollé drift de trappen op gelopen,
 En dwongen, met geweld, de Broeders af te gaan.
 Dit moestme, zonder weêr te durven bien, zien aan.
 Ioan was de eerste die beneên kwam, zocht te ontslippen
 De hant der Burgery, met achter om te ontglippen,
 Maar één der Burgers greep onheus zyn opperkleedt,
 En rukkt' hem in den rey, een ander stondt gereedt,
 Om, met een Snaphaans kolf, zyn harzenpan te kloven,
 Sloeg toe; trof 't schouder blad; Hy valt; stont op; be-
 doven woort,
 In zwymeldampen; roept; wel Mannen; Mannen; 't
 Door enen tweeden slag, wierde in zyn' mond gesmoort,
 Dees' had den Snaphaan op hem aangelegt, doch miste,
 (Wyl 't Roer niet afging) om te treffen, 't kruit slegts
 sifte
 De Panne af, fluks slaat dees' hem met de kolf ter neêr,
 In 't vallen sloeg de Wit zyn' Mantel eenen keer, grooten,
 Om 't hoofd; de voet zetme op zyn' Nek, dus wierd dien
 En

En wyd befaamden Man, verwoed door 't hooft gefcho-
ten.

Met een Piftool. toen riep den Moorder luitkeelsnit,
Daar legt den Lantverraar. Dus word't Verraad gefluit.

Wat dieper in den Rey, wierd Ruwaard aan gegrepen,
In zynen Rok, waar meé zy, in 't gedrang, hem fleepen,
Toen vallen ze op hem aan, en rukken hem ter neêr,
Doorfchoten 't Lichaam met hun vieren, keer op keer,
En hunne kogels zyn in 't ingewant gevlogen.

'k Bekenne, ik zag het aan met teder mededogen,
Doch, kon geen hulpe biên, of waren alle doot,
Wyl ons de Burgerye in eene kring befloot, wen.
Destrok ik af, vermoeit van 't gruwelstuk te aanschou-

MARIA.

Myn' Ruwaard dus vermoort! wat oog kan zich onthou-
Van tranen! Ruwaard! .. Ach! .. ô heilloos moortgefan!
Vervloekte Burgery! vermoortge dus myn' Man!
Ach! myn' Straads Martelaar, 'k zou my te vreden ftellen,
Indien de feis des doots u had ter neêr doen vellen,
Natuur'lyk op uw bed. Maar, dus te zyn vermoort!
Als waartge een' fchellem! is een' gruwel, noit gehoord.

WENDELA.

Myn Zuster, 't is vergeefs te ftorten bitt're klagten.
Prins, laat' de Lyken op de ftraten niet vernachten,
Zyn Hoogheit geef verlof, en zend 'er zyne wacht,
Op datze worden in hun eigen huis gebragt.

ORANJE.

Ik-fta 't u toe, Mevrouw, en zal u hulp bezorgen.

ZEVENDE TONEEL.

ORANJE, MARIA, WENDELA, DE GEDEPU-
TEERDENS, FISCAAL, PROCUREUR
GENERAAL, GEWELDIGER.

PROCUREUR GENERAAL. gen,

Vertoef, Mevrouwen, ftel, voor 't minft, dit uit tot mor-
De Razernyen zyn noch woedende op de been'.

70 DE BROEDER-MOORDT VAN
Mishand'len, van uw Mans, onmenschèlyk de Leên.

WENDELA.

Is noch de Tyranny niet ademloos gelopen?
Heeft zy, tot walgeus toe, geen bloets genoeg gezopen?
Of rest 'er, dat zy 't vleesch verteere in haaren balg?

PROCUREUR GENERAAL.

De Lyken hangen naast elkander aan de Galg.

ORANJE.

Wat zegt gy!

PROCUREUR GENERAAL.

Ja, myn' Heer, 't gaat schier 't geloof te boven,
De verre Na-Neef zal 't nauw durreven geloven, kent
Veel min in 't Oofte en 't West, daar 't Hollants bloet be-
Zy, voor zachtzinnig, niet wreedaardig, afgewent
Van Tyrannye en Moort, ten allen tydt gebleken,
Niet driftig om zich zelf van 't ongelyk te wreken,
Ten zy men al te lang' hem trappen durve op 't hart,
En dus, door terr'gen, tot de wraake word gefart.
Maar, zulk een gruweldaat wy noit in Holland hoorden.
Dus is het toegegaan. Toen 't volk hielt op van moorden.
Trok al de Burgery, van haare posten af;
De doode Lichaams men aan 't Grauw ten beste gaf,
't Sprong op de Lyken, en het traptenze met voeten;
Scheurde af de kled'ren, om hun' lust met hen te boeten;
Het bondt hun benen vast met Louten aan elkaar,
En sleetpenze verwoed, met dollemans gebaar,
De straten open neêr, dus lang, tot datze kwamen
Op 't galgen velt, en 't Grauw de Lichaams aanstonts na-
men,
En hingenze aan de Wip, de Hoofden nederwaars,
Aan hunne voeten, ganfch affchuuwelyk; bar-
baars;
Dewyl al hun gewaat was, van het lyf gereten,
Dus naakt, heeft 't woedent Grauw, als dol, in 't vleesch
gebeten;
Ja, boorden Heer Joan zyne oogen uit het hoofd;
En sneed zyne ooren af; de ving'ren, afgeklooft,
Ver-

Verkochtme, enzyne tong wierde uit den hals gewron-
gen;

Zelfs 't mannelyke Lid, tot schand voor oud' en jongen,
Wierd van huu Lichaams afgerukt; men sneed de Borst,
En Buik toen op, en 't hart, waar na de wreetheit dorst,
Wierd lillende uitgerukt, met all' hunne ingewanden,
Die 't Grauw verscheurden met zyn handen, en zyn tan-
Ja, beten in het Hart en Long van Jan de Wit. den,
(Die niet en had, kocht van een' ander eenig Lid.)

Dushangenzeaan de Wip, als opgesparde zwynen,
Joan wat hoger, dan zyn' Broeder, om te schynen,
Als of hy, (voorspraak zynde in Hollants brede Raadt,)
Door Lantverradery, gepleegt had grooter kwaat,
Dan zynen Broeder, die, in 't slepen, 't hoeft noch lichte,
Zo veel hy kon, van de aard, affschuw'lyk was 't gezichte,
Dus droevig is het eind der Broederen geweest.

M A R T A.

Ten zy de Hemel niet in tydts die wond geneest,
En myne ziel verkwikt met zyn genade stralen,
Zal ik, met myn' Gemaal, in 't kort ten graave dalen.

W E N D E L A.

Ach! 't is onmoog'lyk dat zulks slyte door den tydt;
'k Begeergeen Leven, wyl ik ben myn' Ega kwyt.
Maar, zal men straffeloos, zulk eene boosheit piegen?

F I S C A A L.

Men zal, met ryp beraad, het schelmstuk overwegen,
Maar, vat men eenige der Burgers by den kop,
De gansche Burgery zal, tegens ons, staan op,
En dwingen, om aan hen de schuld'gen weêr te geven.
Ook zyn, met hunne straf, uw Mannen niet in 't leven,
Des dunkt my 't best te zyn, dat deezen gruwel moort,
Men laat besterven, en in stilte word gesmoort.

O R A N J E.

Maar, Heer Fiscaal, ik heb de ruitery gezonden,
Tothun bescherming', zeg, waaromme wederstonden,
Zy niet de Burgery, en redd' hen uit haar hant?

F I S C A A L.

FISCAAL.

Men had twee derde van den hoop gestuurt van kant ;
Men stroide een valsch gerucht, de Boeren wilden
plond'ren

Gansch Schravenhage, en datze al kwamen op ons
dond'ren,

Des wierd twee delen van de Ruitery gestelt,
Dicht by de brugge van het Scheveninger velt,
Om daar, dus gaf men voor, de Boeren te beletten,
Dat zy in Schravenhaag geen voeten zoude zetten.
En'tov'rig derde deel kon 't woede niet weërstaan.

MARIA.

Hoe krygtme op 't veiligste, de Lyken daar vandaan?

ORANJE.

Men wacht tot in den nacht, om veiligze af te halen,
Wanneer het vollek van de straten is, om 't finalen
Niet aan te horen, van het onbezonnen Grauw ;
't Zou licht verhind'ren 't werk, om , door zyn wreede
klauw,

Al 't ovige overschot der Witten te vernielen,
Indien de rompen weër in zyne handen vielen.
Men zalze brengen, en op 't spoedigste (36) in uw huis.

WENDELA.

Rampzalig lotgeval! ô al te deer'lyk kruis!

FISCAAL.

Zy spieg'len zich, die't Roer van Hollants Staatschip
stieren,
Aan 't Lot der Witten, om te Reven, en te Vieren.

(36) 's Nachts, ten 2 uren, wierden de Lyken afge-
nomen van de Wip, in stilte begraven, en hunne Wapens,
die in de Nieuwe Kerk waren opgehangen, van het Grauw
afgerukt, aan stukken gellagen, en gansch verbryzelt.

